

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 56 • nr. 3 • maart 2020 • € 1,75 • www.sp.nl

MARX MODIEUS

GEKKENWERK VOOR HET MILIEU

STRESSBOEREN, IJSBOEREN, SUBSIDIEBOEREN

21 MAART SAMEN TEGEN RACISME EN VOOR SOLIDARITEIT

21 maart is de 'Internationale Dag voor uitbanning van rassendiscriminatie'. Ook in Nederland wordt op 21 maart, op verschillende plekken en manieren, aandacht gevraagd voor het grote onrecht dat racisme is en de noodzaak er vastberaden tegen te strijden. Als SP steunen we die strijd vol overtuiging. Door deel te nemen aan de demonstratie in Amsterdam en door andere initiatieven tegen racisme elders in het land te steunen.

DE DEMONSTRATIE BEGINT OM 14.00 UUR OP DE DAM

★ ROOD

jong in de SP

**BEN JIJ EEN JONGE SP'ER, MAAR GEEN ROOD-LID?
SLUIT JE NU GRATIS AAN EN STEUN DE MEEST ACTIEVE
POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN NEDERLAND!**

LAAT JE INSPIREREN, FEEL THE BERN!

Bernie Sanders doet het momenteel erg goed in de Democratische voorverkiezingen in Amerika. Hij brengt mensen van verschillende achtergronden bij elkaar met de slogan 'Not me. Us.', en inspireert ze met vergaande voorstellen die lijnrecht ingaan tegen de belangen van het grote geld. Omdat hij zich ervan bewust is dat het grote geld machtiger is dan hij alleen, zegt hij *organisator in chief* te willen worden. Als president wil hij samen optrekken met een buitenparlementaire en vooral jonge massabeweging die radicale systeemverandering daadwerkelijk kan afdwingen. Zijn plannen voor een Green New Deal, een fors verhoogd minimumloon, het kwijtschelden van studieschulden en een collectieve zorgverzekering worden zo geen utopie, maar behoren plots tot wat mogelijk is. Een prestatie van formaat, en inspiratie voor ons op straat.

foto Sebastiaan van den Hout

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Rob Janssen, Daniël de Jongh

Vormgeving
Maurits Gemmink, Nenad Mečava
Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Wiebe Kiestra,
Anouk Pross, Karen Veldkamp

Illustratie omslag
Luuk Bode©

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten NL86ZZZ403462460000. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-Geen Afgeleide Werken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Actueel

De Bernie Sanders-methode
4

Landbouw

De troefkaart van de boer
6

Mahir Alkaya

Doelgericht en doortastend
14

Lifestyle

Marx. Met humor.
21

Volkspromtesten

Hoe en waarom de wereld
in opstand komt
24

10 Ziekenhuizen: Maximaal 20 minuten reistijd!

13 Uitgelicht: Mariniers van de Maas

29 Linksvoor: Lotte van der Horst vindt horrorfilms supervet

28 Cem kijkt: Dark Waters

17, 18, 19, 20 Nieuws 30 Brieven 31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Nieuwe tweedeling

Na tien jaar Rutte is onze publieke sector verweesd. Om van mensen die zelf het werk doen te horen hoe onze zorg, onderwijs en veiligheid ervoor staan, heb ik een kleine tour gedaan van drie avonden. Een avond met zorgverleners, een met leraren en een met agenten. Het was opvallend hoeveel overeenkomsten er waren. Allemaal zó betrokken bij hun vak en allemaal zó klaar met de oplopende werkdruk, de bureaucratie en het markt-denken. Mensen die een vak gekozen hebben om iets aan de samenleving bij te dragen, maar nu hun werk niet meer kunnen doen.

De publieke sector is een verdienmodel geworden. Tien jaar Rutte heeft een nieuw soort tweedeling gecreëerd, een groeiende veramerikanisering van onze samenleving.

Zo is er de afgelopen jaren flink bezuinigd op de ouderenzorg. Het sluiten van de verzorgingshuizen was een kapitale fout, dat hoor je steeds vaker. Ouderen worden gedwongen tot op hoge leeftijd thuis te blijven wonen. Als je geld hebt, kun je gebruik maken van dure kleinschalige private ouderenzorginstellingen. Ik snap heel goed dat je daarvoor kiest als je het kan betalen. Maar het is toch treurig dat mensen die dat geld niet hebben, aan hun lot worden overgelaten?

Hetzelfde in het onderwijs. Door het lerarentekort zijn de klassen overvol, of worden klassen naar huis gestuurd omdat er geen docent te vinden is. Dit gaat op den duur ten koste van de kwaliteit van het onderwijs. Maar ook hier geldt: als je geld hebt, kun je het regelen. De privéscholen, met kleine klassen en voldoende leraren, schieten als paddenstoelen uit de grond.

Deze private instellingen maken gretig gebruik van jaren verwaarlozing in de publieke sector. Het is duidelijk dat er een nieuwe wind moet gaan waaien in Den Haag. Investeren, in plaats van afbreken. Gelijkheid, in plaats van tweedeling. Laten we niet kiezen voor het verlagen van de winstbelasting voor grote bedrijven, maar voor investeren in onze zorg, onderwijs en veiligheid.

In mei komt er een vervolg op deze bijeenkomsten. Want verandering is nodig en hangt in de lucht. Als we samen opstaan, geloof ik dat het mogelijk is.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

HET FENOMEEN BERNIE SANDERS

Is de opkomst van Bernie Sanders in de VS een underdog-verhaal in de beste Hollywood-traditie? Of is er in politiek-maatschappelijke zin echt iets in beweging gekomen? De Rijswijkse SP'er Sebastiaan van den Hout ging kijken in Amerika.

HALF FEBRUARI VLOOG Sebastiaan van den Hout naar Amerika. Dat deed hij in het kader van de Amsterdamse BKB Academie, een soort (politieke) campagne-opleiding. Van den Hout woonde in de staat New Hampshire tijdens de voorverkiezingen meerdere campagnes van kandidaten van de Democraten bij, zoals die van Joe Biden, Elizabeth Warren en Pete Buttigieg. En dus die van Bernie Sanders. Hij vertelt: 'De verschillen waren overduidelijk. Zo was de campagne van Warren heel gezapig, daar zat weinig pit in. Bij die van Biden heerste echt een grafstemming. Maar ik zag meerdere optredens van Sanders en daar verraste mij de positieve energie en de overweldigende massa enthousiaste mensen die er met elkaar tegenaan willen. Waar ze bij andere kandidaten moeite hadden om kleine zaaltjes vol te krijgen, waren bij Sanders elke keer hele gymzalen volgepropt met mensen, soms kwamen mensen niet eens meer binnen.'

De vraag is dan: hoe kan dat? De VS zijn immers het summum van het neoliberalisme. Hoe krijgt uitgerekend een socialist als Sanders daar, ogenschijnlijk ineens, de handen zo massaal op elkaar? 'De Amerikaanse maatschappij is zó erg vermarkt, zó individualistisch. In dat land bepaalt het geld dat je hebt bijna een-op-een wat voor leven je gaat leiden. De gezondheidszorg is miserabel, 130 miljoen mensen, 40 procent van de bevolking, leven met een vorm van armoede, je komt er absurde getallen en situaties tegen. Daardoor is de onvrede enorm. Bovendien heb je een enorm corrupt politiek systeem: geld bepaalt er alles, nog veel meer dan in Nederland. Slechts 17 procent van de Amerikanen heeft er vertrouwen in dat de overheid het beste doet voor hun belang, dat is historisch laag. Daardoor treedt er een enorme polarisatie op. Noam Chomsky zei het heel mooi: 'Amerika is een éénpartijsysteem. Namelijk je hebt de Business Party en die

heeft twee flanken: de Republikeinen en de Democraten.' Al honderd jaar vormen de Republikeinen een beetje de rechterkant van de Business Party en de Democraten de linkerkant. Maar er is geen enkele binding met het volk, de arbeiders of wat dan ook. Een enorme elite-maatschappij dus. En dat komt nu allemaal tot uiting. Eerst door Trump. Die zegt: zo kan het niet langer, *we need to drain the swamp* – we moeten het moeras gaan opschonen. Dat spreekt heel veel mensen aan, want iedereen ziet: het hele systeem is corrupt en fout. Alleen de oplossingen van Trump zijn geen oplossingen. Hij is deel van het probleem.'

Democratisch socialisme

Maar vier jaar geleden lukte het Sanders niet om het namens de Democraten tegen Trump op te nemen. 'In 2016 had Sanders ook al kunnen winnen van Trump,' zegt Van den Hout, 'maar toen schaalden de partijbonzen zich achter Hillary Clinton. Terwijl San-

‘Andere kandidaten hadden moeite om kleine zaaltjes vol te krijgen, voor Sanders stonden de mensen in de rij’

ders meer aanhang had onder de gewone bevolking. Nu heeft Sanders vier jaar lang gebouwd aan zijn beweging. De organisatie achter Bernie, Our Revolution, organiseert met lokale acties mensen voor verandering net zoals de SP dat doet en bouwt aan een beweging die ook na Bernie 2020 zal voortstrijden. In 2016 kreeg hij de kritiek dat hij zich te veel op witte mensen focuste. Nu heeft hij heel prominent *racial justice* in z'n programma staan, maar ook heel duidelijk de economie. Zijn programma is expliciet socialistisch. Wat het zo goed doet, is dat hij heel duidelijk benoemt waar het probleem zit en daarop blijft hij beuken.'

Maar Bernie Sanders is in wezen toch een sociaal-democraat? 'Onzin', zegt Sebastiaan van den Hout. Zijn standpunten zijn op veel gebieden ontzettend radicaal voor Amerika, zelfs voor Nederland zouden ze radicaal zijn. Kijk, wat Sanders doet is proberen democratie door te voeren in alle aspecten van het leven. Dus niet alleen in de politiek, maar ook in de economie. Hij heeft bijvoorbeeld een voorstel voor mede-eigenaarschap in bedrijven, zodat arbeiders zeggenschap en eigenaarschap krijgen. Dat voorstel ligt zelfs in lijn met ons eigen voorstel Wet Winstdeling en Mede-eigenaarschap Werknemers. Zijn focus ligt op democratisch socialisme en daar ligt een kans voor ons in Nederland. Want wat is nou het punt van het socialisme? Dat je democratie krijgt, in alle aspecten van het leven. De SP strijdt voor democratie in de politiek. Het referendum, het Huis voor de Klokkenluiders; ze hebben alles te maken met democratie en inspraak van mensen. En zo ook zijn we nu het debat over democratie op de werkplek aan het aanzwengelen. Ik bedoel, wie kan er nou tegen democratie zijn?'

Niet dat van den Hout vindt dat alle thema's in de VS een-op-een te projecteren zijn op Nederland: 'Maar er valt wel wat van te leren. Bernie Sanders zegt niet tegen groepen mensen: jullie problemen zijn marginaal. Nee, hij zegt: ik pak jullie problemen op en neem ze mee in de stapel van dingen waar ik wat aan wil doen. Zodat we met ons allen vooruit gaan.'

tekst Rob Janssen

foto's Sebastiaan van den Hout

Lilian Marijnissen schreef het voorwoord voor de Nederlandse vertaling van Bernie Sanders' boek, *Onze Revolutie*. Uit dat voorwoord: "Sanders' boodschap van hoop en strijd heeft nieuwe generaties Amerikanen gegrepen, zijn beweging voor gelijkheid en democratie wordt van onderaf opgebouwd: socialisme als een kracht voor vernieuwing en vooruitgang."

Onze Revolutie is te koop in de SP-webshop: sp.nl/bern

‘Volgende keer ga ik mee’

Vlakbij het natuurgebied Over de Maas wonen mensen, sommigen al hun leven lang. De rivier de Maas is een belangrijk deel van hun leven. Sinds enkele jaren varen er schepen af en aan en storten hun lading uit in het natuurgebied.

Het verhaal is dat in het belang van de natuur de bodem moet worden opgehoogd. In werkelijkheid wordt er afval gedumpt.

Een lokaal burgercollectief en de SP zijn al jaren bezig om milieuvervuiling en het storten van afval in de natuur tegen te gaan. Met steun van de plaatselijke SP-afdeling, SP'ers in Provinciale Staten en SP'ers in de Tweede Kamer.

Begin deze maand besloot het MilieuAlarm Team van de SP de aanvoer van schepen met afval te blokkeren. SP'ers, waaronder Tweede Kamerlid Cem Laçin, stapten in kleine bootjes om de afvalschepen tegen te houden. Anderen stonden met spandoeken en leuzen aan de wal. Er werd gefilmd met een drone, de pers werd te woord gestaan, SP-afdelingen uit de buurt en medewerkers van de Moed hielpen mee. Samen geven we mensen gereedschap in handen om te knokken voor hun eigen situatie.

Bij aanvang van de actie zei een oudere buurtbewoner: 'Ze pakken ons alles waar wij zuinig op zijn af: onze natuur, ons water, ons leven...' Even later kwam hij met hoge kaplaarzen aan naar buiten om te helpen de bootjes af te duwen. Na afloop stond dezelfde man er strijdbaar bij en zei: 'Volgende keer ga ik mee.' In die woorden klonk herwonnen strijd lust – daar wordt je SP-hart warm van. Stel een daad en toon je moed; dat inspireert.

Kijk op pagina 13 voor foto's van de actie.

Boer Ronald Pelgrom met zijn ijsmachine.

IK, UW TRIBUNE-VERSLAGGEVER, rijd op de N271 tussen Mook en Milsbeek, Noord-Limburg. Rechts van de weg stroomt een zij-arm van de Maas, links liggen de uitlopers van het Reichswald. En voor mij tuft een tractor met hooguit 40 kilometer per uur. Weer zo'n boer, mompel ik. Na een paar kilometer kan ik inhalen. Ik druk het gaspedaal in. Ha, bijna 200 pk onder de motorkap: dat wil wel. De snelheidsmeter schiet naar rechts. Maar de meter ernaast ook. Die geeft het gemiddelde brandstofverbruik aan en gaat even ruim over de 20 liter per 100 kilometer. Hup, weer een extra stoot CO₂ het milieu in. Beschamend eigenlijk. Terwijl de tractor in de achteruitkijkspiegel kleiner wordt, begin ik na te denken. Was het voor die zes kilometer nou echt nodig om in de auto springen? Om een pakje van die rot-sigaretten te halen nota bene. Bovendien: hoe sociaal is het eigenlijk om je daarbij te gaan zitten ergeren aan een boer die gewoon z'n werk probeert te doen? Ik begin te twijfelen. Aan mezelf.

In het Achterhoekse plaatsje Hummelo runt agrariër Ronald Pelgrom Ijsboerderij De Steenoven. De naam zegt al genoeg: een melkveehouderij met daaraan gekoppeld een ambachtelijke ijsfabriek met winkel. Plus terras met uitzicht op de koeien, een speeltuin en zelfs een heuse survivalbaan. Ronald Pelgrom is geen man die klaagt. Hij analyseert, stelt vragen en redeneert. Lange tijd geleden zag hij al dat de melkveehouderij alleen niet meer genoeg was. Hij kocht een ijsmachine en begon roomijs te maken van de melk van zijn koeien. "Tweentwintig jaar geleden zagen wij al dat de manier waarop wij aan het boeren waren op lange termijn niet houdbaar was. We zagen dat de bedrijven alleen maar groter werden. Mijn overtuiging is: normaal gesproken loop of wandel je tijdens je werk, maar als je moet gaan snelwandelen of rennen om je inkomen te halen dan gaat dat ten koste van de kwaliteit die je levert en ook van dierenwelzijn. Kijk, wij hebben een bedrijf met 70 koeien en ik zorg voor die dieren. Maar er zijn bedrijven die er 140 hebben. Dan heb

DE BOER IS TROEF

Iedereen lijkt een mening te hebben over wat de Nederlandse boer anno 2020 allemaal mag en moet, maar wie is 'de' boer eigenlijk? En waar lopen de agrariërs in hun dagelijkse praktijk tegenaan? Achter de discussie over landbouw, milieu, duurzaamheid en klimaat gaat een maatschappelijk vraagstuk schuil, dat velen dwingt in de spiegel te kijken.

‘Reguleer de markt en produceer zo lokaal mogelijk’

je gewoon minder aandacht per dier. Dat wilde ik niet. Daarom zijn we producten gaan maken met meer toegevoegde waarde, die we rechtsreeks aan de consument verkopen. Zo halen we de tussenhandel eruit.’

Vliegtuig

Het is die tussenhandel, de *retail*, die velen een doorn in het oog is. Daar zit de feitelijke marktmacht, daar gaan ze met de winsten lopen, is de lezing. De meeste marge in de keten wordt gemaakt bij de inkoopmaatschappijen van de supermarkten, bevestigt ook Ronald Pelgrom: ‘Die pakken heel veel marge, zij bepalen wat in de schappen ligt en hebben dus een grote machtspositie.’ Dan moet je die machtspositie breken, zou je zeggen. Maar dat is makkelijk gezegd. Pelgrom: ‘Kijk, het is het een of het ander: óf we kiezen ervoor dat we in Nederland geen landbouw meer willen en we gaan alles importeren en dan worden we afhankelijk. Óf boeren krijgen de juiste prijzen voor hun producten.’ Hij rekent voor: ‘Als de geldende inflatie ook op melk zou zijn toegepast, dan had de melkprijs nu 72 cent per liter moeten zijn. Maar wij krijgen nog steeds 35 cent. En je weet: alles om je heen wordt duurder. Dus wij zijn alleen maar meer gaan doen om hetzelfde inkomen te houden. De vraag is dan of de consument bereid is om meer te betalen. Dus het ligt deels bij de consument en deels bij de retailer. Óf de retailer moet wat laten liggen, óf de consumentenprijzen moeten omhoog. Maar ja, als we het allemaal belangrijker vinden om twee auto’s te rijden of twee, drie keer per jaar het vliegtuig te pakken...’ Pelgrom vervolgt: ‘En iedereen ziet die schreeuwerige commercials op tv waarin wordt gezegd: welkom thuis en wij gaan er wel voor zorgen dat u het goedkoopste eten in huis kunt halen. En waar wordt mee gestunt? Groente, fruit, brood, vlees en zuivel. En dat zijn nu juist de pure producten waarmee niet gestunt hoort te worden. Volgens mij ligt er een politieke opgave om uit te pluizen waar wát in de kolom wordt verdiend. En als we daarnaast ervoor gaan zorgen dat mensen gezond eten, dan gaan we een andere kant op.’

Handelsverdrag

Het frappante is, dat iedereen ‘een andere kant op’ lijkt te willen. De PFAS-uitspraak van vorig jaar wreef er nog eens in, wat hele volksstammen al tientallen jaren roepen: het kan zo niet langer. ‘De landbouw kan én moet anders’, zegt ook milieu- en landbouwdeskundige Guus Geurts. Hij stond ooit samen met een aantal SP’ers aan de wieg van het Platform Aarde Boer Consument en coördineert tevens de initiatieven van agrarische en maatschappelijke organisaties, vakbonden en bedrijven. Breed is bijvoorbeeld de coalitie tegen het CETA-verdrag, dat onlangs met een minieme meerderheid door de Tweede Kamer is aangenomen. Maar Geurts heeft nog hoop, omdat steun voor het handelsverdrag tussen Canada en de EU in de Eerste Kamer nog verre van zeker is. ‘Door het CETA-verdrag komen er nóg meer producten die onder lagere normen tot stand zijn gekomen op de markt’, zegt hij. En dat gaat, zo redeneert Geurts, ten koste van de inkomsten van Europese boeren, de voedselveiligheid, rechten van werknemers, milieu en dierenwelzijn. Plus dat Canadese melkveehouders weer gebukt gaan onder de import van Europese zuivelproducten. Best bizar, want ondertussen krijgen de boeren hier een veel te lage prijs voor de grondstof van diezelfde zuivelproducten: melk. Hoe heeft het in hemelsnaam zo ver kunnen komen?

Vergissing

‘Het is misgegaan toen de Wereldhandelsorganisatie WHO in 1992 de marktregulering losliet, om de productie te bevorderen’, legt Geurts uit. ‘Tot dan toe golden stabiele, kostendekkende prijzen voor de landbouw, zodat boeren een eerlijke prijs voor hun producten kregen. Maar de liberalisering zorgde voor overproductie en overschotten. Tegelijkertijd raakten de biodiversiteit en vergroening op de achtergrond.’ Daarbovenop werden in 2015 ook nog de melkquota afgeschaft, waarna heel wat melkveehouders gingen uitbreiden. Het gevolg: al snel werd het aanbod te groot en dus zakten de prijzen in. Geurts: ‘De afschaffing van de melkquota was een historische vergissing.’

Er kwamen veel te veel koeien. De onzekerheid voor de boeren nam steeds meer toe. Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) is in mijn ogen terecht, maar doet de onzekerheid nog verder toenemen. Hetzelfde geldt voor Natura 2000.’

Guus Geurts studeerde agrarische bedrijfskunde en milieukunde in Delft respectievelijk Nijmegen. Als geen ander weet hij hoe veel boeren het ervaren, hoe zij denken. Hij groeide op op een melkveehouderij in Venray, Noord-Limburg. Zijn twee broers runnen het bedrijf nog steeds. Juist in de regio Noord-Limburg en Oost-Brabant zijn de gevolgen van de schaalvergroting in de landbouw te merken. De megastallen zijn nadrukkelijk aanwezig. Evenals de agribusiness, met het enorme Greenport Venlo als logistiek middelpunt. ‘Het is aan alle kanten uit de hand gelopen. De LTO (Land en Tuinbouworganisatie Nederland, –red.) en de agribusiness denken dat Nederland de hele wereld van voedsel moet voorzien. Daartegenover staat de visie dat boeren niet hoéven te concurreren en dat je de landbouw buiten de vrijhandel moet houden. Richt je op de Europese markt, er is bijvoorbeeld genoeg vlees in Europa. Werk toe naar minder dieren, reguleer de markt en produceer zo lokaal mogelijk.’ Ronald Pelgrom vult aan: ‘Als je in Nederland op een bepaalde manier moet produceren en moet voldoen aan bepaalde eisen, dan kan dat in andere Europese landen anders zijn. Wist je dat door Nederlandse multinationals flink is geïnvesteerd in legbatterijen voor kooieieren in Oekraïne? De Rabobank is een van de grootste financiers van de kooieierenindustrie in Oekraïne. Hier in Nederland mogen geen kooieieren zijn, maar ze komen wel via Oekraïne Nederland binnen.’ Dat is opnieuw een voorbeeld van hoe bizar het er op macro-niveau aan toe kan gaan. Pelgrom: ‘En waarom? Waarom liggen er in de supermarkt zoveel appels uit Nieuw-Zeeland naast Nederlandse appels in de schappen? Waarschijnlijk omdat die uit Nieuw-Zeeland goedkoper zijn. Als appels helemaal uit Nieuw-Zeeland goedkoper aangeboden kunnen worden, dan moet je

Hummelo:
open huis bij
ijsboerderij
De Steenoven.

als consument toch eens gaan nadenken over waar het dan fout gaat. Want ergens in de keten gaat het ten koste van lonen – van mensen dus – of het milieu – de aardbol. Terwijl Nederland zo'n sterk handelsland is, besteden we ten opzichte van ons omringende landen vier tot vijf procent van het besteedbaar inkomen minder aan ons voedselpakket.'

Subsidiebureautjes

Dezer dagen gaat het hard tegen hard rond de begroting van de EU. In totaal gaat het om zo'n 1100 miljard euro; een derde daarvan (329 miljard) is bestemd voor de landbouw. Maar als het klopt dat er per dag 6 Nederlandse boeren stoppen en dat het aantal boerenbedrijven de afgelopen dertig jaar is gehalveerd, waar blijven die astronomische bedragen dan? Ook Ronald Pelgrom heeft daar geen sluitend antwoord op. Maar wel een voorbeeld, dat andermaal aangeeft hoe bizar de praktijk kan zijn. 'Kijk, ik ben altijd heel pragmatisch geweest. Als ik een subsidie aanvraag, dan wil ik dat die zoveel mogelijk bijdraagt aan een verandering die ik primair kan toe passen. Maar als ik zie hoeveel landbouwsubsidies er bij organisatiebureautjes en plannenmakerij terecht komen... Ik ben op dit moment zelf met een Europese aanvraag bezig en dan mag ik mezelf voor 23 euro factureren. Ik ben een goede ondernemer op hbo-niveau en ik ben pragmatisch, maar een adviseur die mij helpt om een plan te schrijven, die vraagt ge-

woon 184 euro per uur. En wie van ons twee heeft, denk jij, meer capaciteiten en meer verstand van zaken? Wie kan er beter met die euro's omgaan? Maar er zijn heel veel subsidiebureaus die bezig zijn om op die manier bestaansrecht te hebben.' Het punt is helder: geld voor de landbouw moet daadwerkelijk bij de boer terechtkomen. Eigenlijk geldt dat fenomeen voor de hele keten van de voedselvoorziening: er wordt gigantisch veel geld verdiend, maar niet door hen die aan de basis daarvan staan. De kassa's rinkelen bij de verwerkende industrie, de handelaars, de veevoerbouwers, de retailers, de grote slachthuizen, etcetera (zie ook de Tribune van november 2019) en hun kassa's rinkelen nog meer bij nog meer export, vrijhandel en liberalisering. Maar de toenemende regelgeving, of het nou om stikstof, fosfaat of CO₂, Natura 2000 of fijnstof gaat, kwam wel op het bord van de ondernemer terecht. Het waren de opeenvolgende Nederlandse kabinetten die de benodigde maatregelen tientallen jaren niet durfden te nemen en het probleem maar voor zich uit bleven schuiven en ondertussen quota afschaffen en inzetten op vrijhandel. Totdat de stikstof-uitspraak de natie met de neus op de feiten drukte. 'Veel van die wetgeving hebben wij ten koste van ons eigen saldo voor lief moeten nemen', zegt Ronald Pelgrom. 'Nu ontbreekt de investeringsruimte om vernieuwingen door te voeren. Of we moeten onze bedrijven en onze gezinnen uithollen.'

Stress

Eind 2018 kwamen er verontrustende berichten naar buiten over het stijgend aantal zelfmoorden onder boeren. "Financiële zorgen, strenge milieuwetten, eenzaamheid; het zijn zomaar een paar stressfactoren", viel er op de NOS-website te lezen. Guus Geurts: 'Daarnaast zie je de gemiddelde leeftijd onder boeren steeds hoger worden.' Opvolging of overname van het bedrijf is vaak lastig, juist vanwege de onzekerheid over de toekomst. 'Veehouders twifelen of ze nog door zullen gaan en of ze hun kinderen het familiebedrijf nog wel over durven laten nemen.' Dat zegt Heleen Klunder, veearts in Meppel. Ze komt dagelijks bij de boeren op het erf. Sommige van de veehouders van de praktijk waar Klunder werkt hebben veel koeien af moeten voeren vanwege de fosfaatrechten. 'Anderen hebben gekozen om voor veel geld rechten bij te kopen om hetzelfde aantal koeien te mogen blijven melken. En nu is het weer onzeker of ze dit aantal koeien kunnen blijven melken in de toekomst. Vaak is het bedrijf gefinancierd voor een bepaald aantal koeien en de marges tussen kostprijs en de laag blijvende melkprijs zijn klein. Waar de voerkosten, kosten voor de loonwerkers en gebouwkosten ieder jaar stijgen, blijft de melkprijs redelijk stabiel. Dus ja, de melkveehouders in ons praktijkgebied maken zich grote zorgen. Het is moeilijk werken in de onzekerheid of je bedrijf in de toekomst nog wel kan bestaan.'

‘Rennen om je inkomen te halen gaat ten koste van kwaliteit en dierenwelzijn’

foto Karen Veldkamp

Heleen Klunder

Heleen Klunder voelt en ziet de onzekerheid onder veehouders in haar praktijkgebied maar al te goed. ‘Steeds krijgen ze nieuwe regels voor hun kiezen. Certificering, nieuwe eisen van de melkfabriek, de aanvraag van een extra bezoek van de veearts, noem maar op. Ondertussen voelen ze zich als een soort boeman neergezet. Het zijn stuk voor stuk harde werkers die veelal met passie hun bedrijf runnen en de koeien verzorgen. Maar voor hun gevoel krijgen ze stank voor dank.’

Boemannen

Ieder mens is anders, dus iedere boer ook. Klunder: ‘Soms zegt een boer klinkklaar: ik stop ermee. Een ander zegt weer: We gaan door, we hebben het altijd weer gered en hier slepen we ons ook wel weer doorheen. Maar vaak merk je het ook aan subtielere dingen. Bijvoorbeeld dat een boer minder enthousiast aan het werk is, dat hij op de een of andere manier uitstraalt dat hij het niet meer ziet zitten. Zo ken ik een veehouder, die ik elke maand ongeveer op een vast tijdstip bezoek. Ik merkte dat hij steeds later begon met koeien melken. Hij had hoofdpijn, zei hij, was vermoeid en kwam steeds moeilijker uit bed.’ Het zijn zulke signalen die ze krijgt in haar werk. En die signalen voelen niet goed. ‘Veehouders ervaren geen waardering meer voor hun harde werk. Waar we in Nederland al best trots mogen zijn op het gebied van antibioticum-gebruik, diergezondheid en dierenwelzijn, komt de landbouw vooral

negatief in het nieuws. En Den Haag lijkt geen oog voor hen meer te hebben. Ze verdienen beter: maatschappelijke waardering, een bestaansrecht in de toekomst en een eerlijke prijs voor hun product.’ En dat product is: voedsel.

Zeker, ook andere bedrijfstakken hebben het moeilijk. Neem het wegtransport. De Nederlandse transportsector is van oudsher koploper als het gaat om innovatie, opleidingen en materieel. Maar door de Europese liberalisering en de enorme schaalvergroting als gevolg redden kleinere ondernemingen, vaak familiebedrijven, het niet meer. Onlangs meldde het Litouwse transportbedrijf Griteka dat het de zeven-duizendste (!) vrachtwagen op de weg had gezet. Daarmee is deze Baltische firma de grootste in Europa. Het patroon is in grote lijnen hetzelfde als in de landbouw: lagere lonen, andere normen, schaalvoordelen en hop: daar gaan we. Maar er is een groot verschil: de landbouw produceert voedsel en is een daarmee een bepalende factor in de volksgezondheid. Die troefkaart heeft de boer.

Iedere boer is anders. Er zijn er die snelwegen blokkeren en bedenkelijke uitspraken doen. Er zijn er ook die altijd in de nieuwste en dikste SUV's rondrijden. Er zijn boeren die met hun product hooguit nog quitte spelen en het van grondbezit (verkoop of subsidie daarop) moeten hebben. Dáár zit

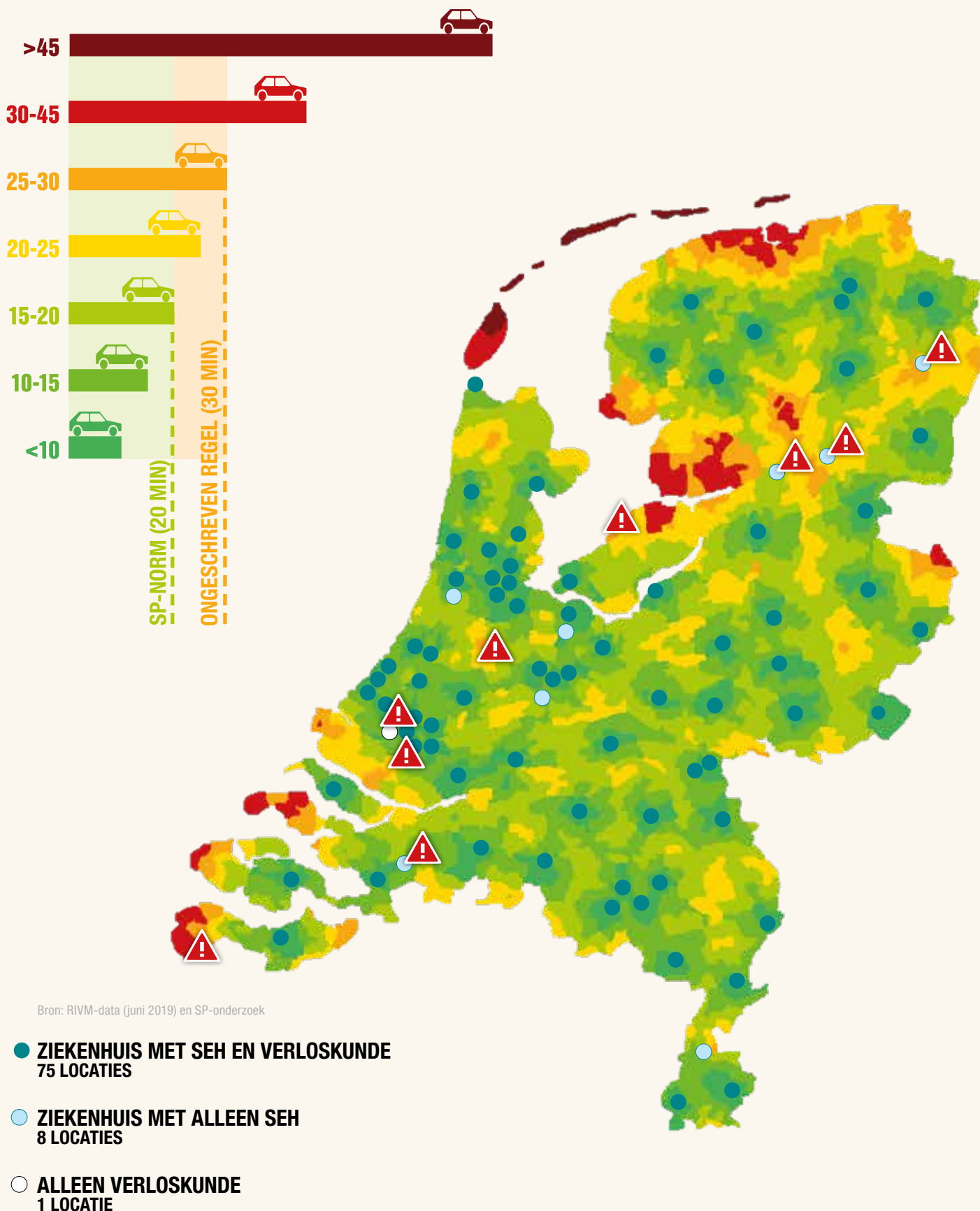
’m volgens velen de misstand: niet meer kunnen rondkomen van je cruciale rol in de voedselvoorziening. Daar zit de uitdaging voor politiek en samenleving. Guus Geurts: ‘Alleen als het landbouw- en vrijhandelsbeleid drastisch wordt hervormd, gaat het lukken met milieuvriendelijke en sociaal rechtvaardige voedselvoorziening.’

Zo, ik ben thuis. Ik heb mijn bak met bijna 200 pk geparkeerd en sta nu in de keuken uit het raam te kijken. In de verte zie ik een vliegtuig de hoogte in klimmen. Die is zojuist opgestegen vanaf het Duitse vliegveld Weeze, een kilometer of 25 bij mij vandaan. Goh, denk ik, dat ding zou best weleens naar Gran Canaria kunnen vliegen. Of Kreta, of Málaga. Heb ik ook wel weer eens zin in, een weekje naar de zon. Hoewel... wat stoot zo'n Boeing of Airbus eigenlijk aan schadelijke stoffen uit? Aan de andere kant: thuisblijven is onderhand duurder, zeggen ze. Opnieuw begin ik te twijfelen. Want wie zie ik in de spiegel, als ik me zo makkelijk laat verleiden door een systeem dat mij voortdurend luxe, gemak en kwantiteit tegen bodemprijzen voorschotelt, zonder erbij stil te staan hoe dat eigenlijk allemaal kan en wat de gevolgen zijn? Daar ga ik eens rustig over nadenken. •

tekst Rob Janssen

foto's Smaakacademie Achterhoek

REISTIJD PER AUTO NAAR DICHTSTBIJZIJNDE ZIEKENHUIS MET SPOEDEISENDE HULP (SEH) EN ACUTE VERLOSKUNDE

Bron: RIVM-data (juni 2019) en SP-onderzoek

▲ ZIEKENHUIZEN WAAR SEH EN/OF ACUTE VERLOSKUNDE-AFDELINGEN TERUG MOETEN KOMEN
9 LOCATIES

20 MINUTEN IS DE MAX HAAL JE HET ZIEKENHUIS OP TIJD?

Toegenomen concurrentie in de ziekenhuiszorg bracht fusie op fusie met zich mee. De afgelopen jaren sloten meerdere ziekenhuizen en afdelingen hun deuren. Hoog tijd dat het systeem op de schop gaat, stelt SP-Tweede Kamerlid Henk van Gerven: 'Ziekenhuiszorg moet voor iedereen bereikbaar zijn.'

MET DANK AAN rekenwerk van Nico Schouten, oud-medewerker van het wetenschappelijk bureau van de SP, kon Van Gerven in kaart brengen waar mensen langer dan 20 minuten in de auto moeten zitten om een volwaardig ziekenhuis te bereiken. Wat de SP betreft wordt een reistijd van 20 minuten de nieuwe norm.

› Waarom eigenlijk 20 minuten?

Van Gerven: 'In Nederland geldt nu de ongeschreven regel dat mensen binnen een half uur zelf een ziekenhuis moeten kunnen bereiken. Een strengere norm is allereerst goed voor de leefbaarheid van gebieden. Maar het heeft ook medische redenen: zo neemt bij een spoedbevalling de kans op schade voor moeder en kind na 20 minuten toe.'

› Wat ziet de SP als een volwaardig ziekenhuis?

'We hebben het dan over ziekenhuizen met een spoedeisende hulp (SEH) en een acute verloskunde- en kindergeneeskunde-afdeling, die vierentwintig uur per dag open zijn. Uit ons onderzoek blijkt dat ziekenhuizen het zich nauwelijks nog kunnen permitteren om deze afdelingen te sluiten, als we de 20-minutennorm in acht nemen. Bovendien zouden in negen ziekenhuizen juist spoedeisende hulpposten en verloskunde-afdelingen terug moeten komen.'

› Waarom zijn veel ziekenhuizen functies kwijtgeraakt?

'Dat heeft alles te maken met ons zorgstelsel en de invoering van de zorgverzekeringswet in 2006. Die gaat uit van concurrentie

tussen ziekenhuizen en hulpverleners. Verzekeraars stuurden erop aan om de zorg zo goedkoop mogelijk te maken. Er ontstond een voortdurend gevecht om wat de verzekeraar wil uitbetalen aan artsen en ziekenhuizen. Het gevolg was dat steeds meer ziekenhuizen gingen fuseren. Want als je maar groot genoeg bent kun je niet meer failliet gaan, was de gedachte.'

Een kwalijk voorbeeld is volgens het Kamerlid de fusie van drie noordelijke ziekenhuizen: Refaja (Stadskanaal), Scheper (Emmen) en Bethesda (Hoogeveen). Sinds 2015 vallen ze onder de Treant Zorggroep.

'Het is een conglomeraat van ziekenhuizen die niets met elkaar hebben. Het grootste ziekenhuis – in dit geval Scheper – trekt dan de kleinere leeg. Functies zoals acute verloskunde verdwenen uit Stadskanaal en Hoogeveen en werden geconcentreerd in Emmen.'

› Welke risico's lopen mensen hierdoor?

'Volgens de Koninklijke Nederlandse Organisatie voor Verloskunde is er in sommige regio's sprake van tientallen bijna-calamiteiten. Het is een tikkende tijdbom. Zo komt het vaker voor dat vrouwen die bij een eerdere bevalling hevige nabloedingen hebben gehad en daarom beter naar het ziekenhuis kunnen, toch thuis bevallen. Zoiets kan een keer mis gaan.'

› En het zorgpersoneel?

'Verloskundigen in Urk, Hoogeveen en Vlissingen kwamen in verzet tegen de sluiting van acute verloskunde-afdelingen. Het

brengt voor hun extra spanning met zich mee. Bereik je wel op tijd het ziekenhuis?'

› Hoe wil de SP de schaalvergroting en fusiedrift een halt toeroepen?

'De Kamer moet zich uitspreken tegen nieuwe fusies en de verdere sluiting van acute ziekenhuisfuncties. Het is al eens eerder gebeurd, onder minister Els Borst in het begin van deze eeuw; maar die fusiestop is later weer opgeheven. Vervolgens moeten er in overleg met gemeenten en de bevolking regionale ziekenhuisplannen komen, gebaseerd op de werkelijke behoefte aan zorg.

Eigenlijk is in Nederland momenteel geen enkel ziekenhuis te klein om basiszorg te kunnen leveren. Toch geloven de bobo's en zorgverzekeraars nog altijd in de mantra groter is beter. Aan de andere kant is er een beweging in opkomst die zegt: het is wel genoeg zo. Zo werd onlangs een fusie van het Haga ziekenhuis in Den Haag, het Reinier de Graaf in Delft en Voorburg en LangeLand in Zoetermeer afgeblazen, na forse kritiek van artsen. Maar ook onder de bevolking is er veel steun voor onze visie. Bij de aankomende Tweede Kamerverkiezingen moeten we daarom uitdragen dat, als het aan ons ligt, geen ziekenhuis meer sluit en de schaalvergroting stopt.' •

Lees ook het SP-onderzoeksrapport *Een ziekenhuis dichtbij in 20 minuten* en de initiatiefnota over de ziekenhuiszorg die Van Gerven begin dit jaar heeft gepresenteerd: *Het ziekenhuis dichtbij voor iedereen*. sp.nl/ziekenhuisdichtbij

Henk van Gerven (l) tijdens een actie in Lelystad, zomer 2019.

FLEVOLAND 'HET GEVOEL VAN ONVEILIGHEID IS GROOT'

De situatie in Flevoland is de meest penibele van het hele land als het gaat om bereikbaarheid, blijkt uit het onderzoek van Van Gerven. Het verdwijnen van ziekenhuisfuncties uit Lelystad heeft hier in belangrijke mate aan bijgedragen. In oktober 2018 werden het Amsterdamse Slotervaart-ziekenhuis en de IJsselmeerziekenhuizen in Lelystad, Dronten en Emmeloord failliet verklaard. Het ziekenhuis in Lelystad maakte een doorstart onder een nieuwe eigenaar, St. Jansdal, maar is sinds het fail-

lissement verstoken van acute verloskunde en spoedeisende hulp. SP-fractievoorzitter Alexander Sprong benadrukt dat de terugkeer van een volwaardig ziekenhuis in Lelystad ook voor de regio van groot belang is: 'Vrouwen op Urk die moeten bevallen zijn in het slechtste geval zo'n vijftig minuten onderweg. Daarom worden zwangere vrouwen uit het buitengebied van Lelystad steeds vaker preventief opgenomen in ziekenhuizen. Als 'oplossing' heeft men nu permanent een extra ambu-

lance gestationeerd op Urk. Maar de vraag is of daar in de toekomst geld voor blijft.'

Sinds Lelystad geen volwaardig ziekenhuis meer heeft is volgens Sprong het gevoel van onveiligheid groot. 'Voor chronisch zieken is het bovendien een hele opgave om naar Almere, Zwolle of Harderwijk af te reizen. Dat geldt ook voor mensen met zieke familieleden. 'Moet ik op mijn scootmobiel naar Harderwijk als mijn vrouw is opgenomen?', vroeg iemand mij eens. Omdat het ziekenhuis in Harderwijk ook onder St. Jansdal valt, rijdt er nu een pendelbus vanaf Lelystad. Maar provincie, gemeente en het ziekenhuis steggelen over wie daarvoor moet betalen', aldus het SP-raadslid. Het aantal functies van het St. Jansdal in Lelystad is sinds de overname langzaam aan uitgebreid. Zo kwamen er een spoedpoli en een afdeling voor tijdelijk verblijf. Het is volgens Sprong vooral het resultaat van de strijd die de SP en Stichting Behoud Ziekenhuis Lelystad voeren voor de terugkeer van een volwaardig ziekenhuis. Zo organiseerde de afdeling afgelopen zomer een demonstratie bij het provinciehuis. Hoewel het einddoel nog niet bereikt is, weet Sprong uit ervaring dat actievoeren loont: 'Als het we het aan de directie van St. Jansdal hadden gelaten, hadden we zeker een derde minder voorzieningen dan nu het geval is.' •

OOST ACHTERHOEK SP-KAMERLEDEN OP DE BRES

Inwoners van de Oost Achterhoek werden eind vorig jaar onaangenaam verrast door het nieuws dat meerdere afdelingen van het Streekziekenhuis Koningin Beatrix (SKB) in Winterswijk de deuren zouden sluiten. Zo waren er plannen om de afdelingen acute verloskunde en kindergeneeskunde en de intensive care over te hevelen naar het Slingeland Ziekenhuis in Doetinchem. Dit terwijl er in aanloop naar de fusie van beide ziekenhuizen in 2017 was aangekondigd dat ze allebei een volwaardig aanbod zouden behouden.

Jeroen Rensen, afdelingsvoorzitter van de SP Winterswijk: 'Toen de fusieplannen zes jaar

geleden bekend werden zijn we een petitie gestart om dit tegen te gaan. Uiteindelijk is er enkel een bestuurlijke fusie doorgevoerd. Maar omdat ze in Doetinchem een heel nieuw ziekenhuis bouwen en de Rabobank als geldschieter een minimum aantal bedden eist, stak afgelopen najaar opnieuw het idee de kop op om afdelingen van het SKB over te hevelen.' Het is volgens Rensen niet verbazingwekkend dat de plannen tot fel verzet leidden in de Oost-Achterhoek: 'Een sluiting van de afdeling acute verloskunde in Winterswijk betekent dat inwoners die tegen de Duitse grens wonen bijna een uur onderweg zijn om in het ziekenhuis te kunnen bevallen.'

Afgelopen december schaarde de Tweede Kamer zich achter een motie van Van Gerven en collega-zorgwoordvoerder Maarten Hijink voor het behoud van een volwaardig streekziekenhuis in Winterswijk. Enkele dagen later gaf het bestuur van het SKB en Slingeland te kennen dat de sluiting van de intensive care en de afdelingen acute verloskunde en kindergeneeskunde voorlopig van de baan was. Rensen is er echter niet helemaal gerust op: 'Het plan ligt nog steeds in de ijskast en kan ieder moment weer tevoorschijn worden gehaald.' Een breed burgerinitiatief blijft zich de komende tijd inzetten voor behoud van het SKB als volwaardig streekziekenhuis. •

GEKKENWERK

De natuur verbeteren door granuliet en vervuilde grond in natuurplassen te storten? U snapt het al: er wordt geld aan verdiend. In natuurgebied Over de Maas zijn omwonenden het zat. Helemaal nu met een aanstaande hoorzitting de stort ineens versneld wordt uitgevoerd. Even snel voordat het niet meer mag? Een symbolische en spectaculaire blokkade-actie met onder anderen SP-Kamerlid Cem Laçin en het MilieuAlarmTeam in kleine bootjes op de snel stromende Maas werd in de pers als ofwel gekkenwerk ofwel heldendaad gezien. Van ons mag het allebei.

De SP is een petitie gestart om het storten van vervuilde grond, slib en granuliet in onze plassen te stoppen. <https://doemee.sp.nl/water>
Op 18 maart is er een bijeenkomst over dit onderwerp; ondertekenaars van de petitie worden hierover op de hoogte gehouden.

Heeft u een melding voor het MilieuAlarmTeam?
<https://doemee.sp.nl/milieualarmteam>

foto's Peter Maarten de Vos ©

MAHIR ALKAYA

‘IK BEN MET HART EN ZIEL AAN AMSTERDAM VERBONDEN’

Emile Roemer, de Grote Vriendelijke Reus, verliet eind 2017 de Tweede Kamer. Zo kwam er een plek vrij voor de jonge Amsterdammer Mahir Alkaya. Kleiner van stuk dan de voormalige partijleider, maar net zo vriendelijk. Wie door zijn bescheidenheid heen prikt, ziet een getalenteerde, doelgerichte en doortastende SP’er. ‘We moeten wereldwijd de economische ongelijkheid verminderen.’

HET GESPREK met de Tribune zou eigenlijk bij hem thuis plaatsvinden, in Nieuw Sloten. Daar, in de wijk die in de jaren negentig werd gebouwd nadat Amsterdam de Olympische Spelen van 1992 was misgelopen en dus de plannen voor het daar te bouwen Olympisch dorp kon laten varen, woont Mahir Alkaya naar volle tevredenheid in een appartement. Hij is voorzitter van de

vereniging van eigenaren van zijn blok. Zijn woning wordt op de dag van het interview ‘bezet’ door familieleden die naar Nederland zijn gekomen om de bruiloft van zijn zus te vieren.

We kijken uit naar een sportschool om de hoek, die voorzien is van een knus ingericht café waar ze verrassend goede koffie schenken. Ook Mahir houdt hier tussen zijn

drukke werkzaamheden als volksvertegenwoordiger door zijn conditie op peil. Dat zijn logés het deze ochtend zonder hem moeten doen, maakt niet uit: ‘Ze redden zich ook zonder mij.’

› **Hoe belangrijk is familie voor jou?**

‘Ik voel een grote verantwoordelijkheid voor, en verbondenheid met, mijn familie én met

‘Als hier in Nieuw Sloten een bushokje verdwijnt, heeft iedere bewoner daar last van’

mijn woonomgeving. Als je weet waar je vandaan komt, weet je ook wie je bent of ten minste wie je wilt zijn. Ik ga nog steeds om met vrienden van de basis- en middelbare school en ik heb ook nog eens de mazzel dat mijn ouders in de buurt wonen.’

Mahir is trots op zijn achtergrond maar hij loopt er niet mee te koop. Hij wil er wel over praten, maar blijft behoedzaam omdat hij uit respect niet voor zijn vader en moeder wenst te spreken. Dat alles begon met de migratie van zijn opa Ali vervult hem met dankbaarheid. Ali Alkaya trok als jongeman van een dorp met uitsluitend kleinschalige landbouw en weinig vooruitzichten in het midden van Turkije naar de grote stad Istanbul om daar zijn geluk te beproeven en een bestaan op te bouwen. Vanuit de metropool aan de Bosporus waagde Ali in de jaren zeventig de stap naar Nederland, waar bedrijven om arbeidskrachten zaten te springen. Hij kreeg een baan op de NDSM-werf in Amsterdam.

Kleinzoon Mahir: ‘Mijn grootvader is als gastarbeider op uitnodiging van het bedrijfsleven naar Nederland gekomen. Die mannen woonden in een soort kamp en kregen entertainment uit Turkije voorgeschoteld. Het was niet de bedoeling dat ze zich hier permanent vestigden. Alsof een mens een ‘ding’ is en geen sociaal wezen dat een gezin wil stichten en zich omringt met dierbaren.’ Turkije was in die tijd, na de staatsgrepen van 1961, 1971 en 1980, bepaald geen toonbeeld van stabiliteit. Tegen die achtergrond vond de hereniging van het gezin Alkaya plaats. Ali’s vrouw en hun zoon Mehmet kwamen naar Nederland. Mehmet vond werk als leraar Turks. Zijn vriendin Sevim bleef in Istanbul achter om haar studie economie te voltooien. Zij zou zich zes jaar later bij Mehmet voegen, met hem trouwen en in Amsterdam het leven schenken aan

Mahir en zijn zusje. ‘Ik zou nergens liever zijn geboren dan in Nederland’, zegt Mahir 31 jaar later.

Hij groeide op in Nieuw-West, in een middenklassemilieu. Hij studeerde industriële vormgeving aan de Technische Universiteit in Delft en was onder meer werkzaam als beleidsmedewerker op het ministerie van Economische Zaken. In 2010 sloot Mahir zich aan bij de SP. Zijn betrokkenheid bij zijn wijk kwam tot wasdom toen hij lid werd van de bestuurscommissie van Nieuw-West, het stadsdeel waartoe Nieuw Sloten behoort. Nieuw Sloten dat Mahir omschrijft als een dorp in de grote stad en waar hij zich volledig op zijn plek voelt.

Onlangs verloofde hij zich met zijn vriendin in Maassluis, een kleine en mooie stad op schootsafstand van Den Haag. Als hij getrouwd is, verhuist hij dan daarnaartoe? Mahir kan een grijns niet onderdrukken. ‘Geen sprake van, ik ben met hart en ziel aan Amsterdam verbonden, dus zij zal straks toch echt deze kant op moeten komen.’ Hij is Amsterdammer onder de Amsterdammers en heeft als zoon van migranten niet geleden onder racisme en discriminatie. ‘Ik mis in de discussies over migratie een realistische toon. Het draait hier in Amsterdam telkens weer uit op een debat tussen uitersten. De intellectuelen vragen zich, aangestuurd door met name GroenLinks, af wat het probleem is. Aan de andere kant van het politieke spectrum duiken ze er vervolgens bovenop, waardoor de tegenstellingen verharder en de polarisatie toeneemt. Dat gebeurt in Amsterdam, in Den Haag en in de rest van ons land. Het is een zorgelijke ontwikkeling, omdat mensen met dezelfde dagelijkse problemen tegen elkaar uit worden gespeeld. Daardoor wordt het wantrouwen gevoed.’

›Terwijl ze juist samen zouden moeten optrekken...

‘Precies, alleen door schouder aan schouder te staan, kun je problemen oplossen. Als hier in Nieuw Sloten een bushokje verdwijnt, heeft iedere bewoner daar last van. Er heerst op dit moment in onze buurt veel onrust over de komst van een grote groep asielzoekers zonder documenten. Het gemeentebestuur wil een deel van hen tijdelijk onderbrengen in een leegstand pand naast een school. Ik ben op een informatiebijeenkomst geweest, daar waren zeker 400 man aanwezig. Ik snap hun bezorgdheid heel goed. Al ga ik niet zo ver als extreem rechts, dat hier alleen een kans in ziet om verdeeldheid te zaaien. Intussen zet de gemeente de plannen gewoon door zonder ook maar enig begrip voor de argwaan van de buurt. Het is logisch dat de bewoners daaruit concluderen dat de politiek niet naar ze luistert.’

›Vind je dat in het migratiedebat onze partij min of meer onzichtbaar blijft?

‘Wij hebben een sterk inhoudelijk verhaal over migratie. Ik zou het verbindend en realistisch willen noemen. Oorlogsvluchtelingen moeten hoe en waar dan ook worden geholpen en dan naar redelijkheid verdeeld over alle Europese landen. Met economische migratie ligt het anders. Wij kunnen als klein land nu eenmaal niet iedereen een volwaardige toekomst bieden en we mogen tegelijkertijd niet de individuele migrant de schuld van falend migratiebeleid in de schoenen schuiven. Ik snap heel goed dat mensen behoefte hebben aan een overheid die deze ingewikkelde problematiek onder controle heeft. Dat is zeker geen xenofobe gedachte. Wij moeten wereldwijd de oorzaken van migratie aanpakken door de economische ongelijkheid te verminderen, door de

‘De SP spreekt de taal van het volk, maar dan wel met de eigen socialistische idealen in het achterhoofd’

‘Als ze zeggen dat de SP populistisch is, schrik ik daar niet van’

welvaart beter te verdelen, door belastingontduiking snoeihard aan te pakken, door eerlijke handel.’

› **Waarmee we zijn aanbeland bij jouw portefeuille in de Tweede Kamer: financiën, internationale handelsverdragen en ontwikkelingssamenwerking.**

‘Ik ben ervan overtuigd dat het essentieel is voor een rechtvaardige wereld om de economie te democratiseren. Als SP blijven wij ons sterk maken voor een links antwoord op het naderende einde van het neoliberalisme. Ook al hebben we geen goede verkiezingen achter de rug, de SP is nog wel degelijk relevant. Onze opvattingen zijn goed, maar op een gegeven moment moeten wij ook leveren en laten zien wat kan en mogelijk is. Dat wij bereid zijn aan de knoppen te zitten en mee te besturen om het verschil te maken – en niet zoals de PvdA in het tweede kabinet-Rutte om alleen maar op de winkel te passen. Die bereidheid en overtuiging moet de partij uitstralen. Als ze zeggen dat de SP populistisch is, schrik ik daar niet van. De SP spreekt de taal van het volk, maar dan wel met de eigen socialistische idealen in het achterhoofd.’

Mahir Alkaya is net als zijn voorganger in de Tweede Kamer Emile Roemer niet alleen sympathiek en benaderbaar, hij staat ook in de frontlinie als strijdvaardige én ideeënrijke socialist. In de Tweede Kamer spreekt hij met overtuigingskracht over winstdeling en

meer medezeggenschap voor werknemers, de negatieve spaarrente, een noodzakelijk centraal aandeelhoudersregister, winstbelasting voor multinationals of de instelling van een publieke bank. Evengoed vind je hem terug op de werkvloer, tussen de arbeiders, zoals bij actievoerende medewerkers van AkzoNobel.

‘Wij vormen de tegenmacht en om iets te bereiken, moet je die tegenmacht institutionaliseren, ervoor zorgen dat het SP-geluid overal doordringt, ook en vooral in maatschappelijke organisaties. Uiteindelijk gaat het om de politieke macht. Aan wie vertrouwen de kiezers het besturen van het land toe? Er zal zich hoe dan ook een nieuwe economische crisis aandienen. Wij zullen dan laten zien dat je de emancipatie van gewone mensen niet zomaar de nek om kunt draaien.’

Mahir koos als student voor een creatieve richting. Voordat hij in Den Haag terechtkwam, werkte hij als ontwerper voor Nike en Ahold. ‘Ik hoefde er niet weg, maar ik voelde er niets voor om me nog langer dag en nacht alleen in te zetten voor meer winst voor de aandeelhouders. Ik haal veel meer voldoening uit mijn werk als Kamerlid. Ik vind het nog steeds een grote eer als ik achter de microfoon sta en het woord mag voeren namens iedereen die voor een socialer Nederland is. Ik kwam opeens in de Tweede Kamer en ben goed opgevangen door de fractie. Vooral door Renske Leijten, die mij met al haar ervaring enorm heeft geholpen.

Ook al zijn wij twee verschillende persoonlijkheden, het klikte meteen.’

Als Mahir zijn hoofd leeg wil maken, mag hij graag zeilen. Laser-zeilen om precies te zijn: varen in een eenmansbootje op de Sloterplas. Hij is als industrieel vormgever geïnteresseerd in beeldende kunst en geschiedenis en gebruikt met enige regelmaat de Museumjaarkaart. Hij tekent graag en maakt muziek op de baglama, beter bekend als de saz, een in Turkije heel populair snaarinstrument.

Een man met meerdere talenten, de kleinzoon van Ali Alkaya, een Amsterdammer die piekert over de ingezette gentrificatie (veryupping en prijsopdrijving, –red.) van zijn buurt Nieuw Sloten. ‘De woningen zijn destijds gebouwd voor mensen met een arbeidersachtergrond, die er betaalbaar konden kopen. In Nieuw Sloten woont een volledige mix, mensen met totaal verschillende achtergronden. De buurt is ruim opgezet, met veel groen en voldoende voorzieningen. En wat zie je nu gebeuren? Dat de koopwoningen voor hoge prijzen worden verkocht aan expats en dat er steeds meer aanvragen voor kamerverhuur worden ingediend. Uit andere delen van Nieuw-West zijn in de loop van de jaren al veel mensen weggetrokken. Dat mag niet opnieuw gebeuren. Ik ben niet de enige Amsterdammer die hier nooit meer weg wil.’ •

tekst Robin Bruinsma • foto's Maurits Gemmink

> INSPIREREND LEVENVERHAAL

Dirk van Duppen, een van de auteurs van het boek *De Supersamenwerker*, kreeg een half jaar geleden een verdrietige diagnose. Sindsdien weet hij dat hij niet lang meer te leven heeft. Van Duppen was als gast op de SP-Partijraad in november 2019. Recent verscheen zijn autobiografie met de titel: *Zo verliep de tijd die me toegemeten was*. Zijn levensverhaal voert

ons langs een Palestijns vluchtelingenkamp, de Belgische SP-zusterpartij PVDA, zijn acties voor eerlijker prijzen van geneesmiddelen en zijn strijd tegen fijnstof. In de SP-webshop is dit inspirerende boekje over strijd, liefde en solidariteit te koop voor 15 euro.

sp.nl/zo-verliepdetijd

KANDIDATEN TWEDE KAMERVERKIEZINGEN

Volgend jaar zijn er weer Tweede Kamerverkiezingen. SP-leden die zich willen kandideren voor de kandidatenlijst kunnen zich daar vanaf nu voor melden. Het kiezen van de lijsttrekker zal nog voor de zomer plaatsvinden, de rest van de lijst in december. Leden die denken te voldoen aan de profielschets voor lijsttrekker kunnen zich tot 27 maart 2020 melden. Kandidaten voor de posities 2 en daaropvolgende kunnen zich tot 1 juni melden.

OP SPNET.NL VIND JE EEN UITLEG VAN DE VERDERE PROCEDURE EN VOORWAARDEN.

SP

foto Peter de Vos ©

> BOB FOSKO OVERLEDEN

‘Of ik geluk heb, is nog niet duidelijk. Een kwestie van afwachten.’ Dat zei Bob Fosko, alias Geert Timmers, afgelopen zomer nog tijdens een Tribune-interview. In december, tijdens het partijcongres waar hij optrad, spraken we hem opnieuw. Hij was opgewekt, zag er goed uit. Wij dachten dat hij geluk zou gaan hebben: meer tijd.

Voor de Tribune had Geert altijd tijd. Hij vond al die jaren altijd een uurtje in zijn drukke artiestenagenda, tussen moeilijke afspraken in het ziekenhuis door, zelfs een keer in de kleedkamer

van het Rotterdamse Luxor-theater, tien minuten voordat hij het podium op moest. Steeds troffen we hem in goed humeur. Vaak humoristisch maar nooit oppervlakkig, ironisch maar nooit cynisch, soms uitermate stevig maar nooit bot. Hij meende wat hij zei, geloofde in wat hij deed. Anders had hij ook nooit zo gedreven ‘Een mens is meer’ kunnen zingen.

Op 28 februari was Geerts tijd op. Toch nog sneller dan wij dachten. Een groot gemis. We wensen zijn familie en andere nabestaanden veel sterkte.

> 'RADIO' LILIAN

SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen is een podcast begonnen met als titel: Daarom is het goed. In de eerste ‘uitzending’ spreekt Marijnissen met Carrie, die vanwege de bezuinigingen is gestopt met haar sociale advocatuur. De podcasts zijn te volgen op Spotify en iTunes, en natuurlijk op de SP-website te beluisteren: sp.nl/podcastserie

> 666

Zoveel euro staan Enschedese jongeren met een laag inkomen gemiddeld elke maand in de min wanneer zij op zichzelf gaan wonen: of ze nu studeren, een bijstandsuitkering krijgen of het minimumloon verdienen. Dit blijkt uit een infographic van opvangorganisatie Humanitas Onder Dak, gebaseerd op recente cijfers van kenniscentrum Nibud. Volgens Humanitas kan deze uitzichtloze situatie enkel worden doorbroken als het Rijk bijspringt. Bijvoorbeeld door de uitkering te verhogen en de vaste lasten te verlagen. ‘Maar zolang dit niet gebeurt, mag de gemeente niet op haar handen zitten’, stelt de Enschedese SP-fractievoorzitter Annelies Futselaar. ‘Meer betaalbare woningen zijn hierbij de eerste prioriteit. Daar hameren we al veertien jaar op.’

> EEN GEZONDE LACH

Armoede is helaas vaak af te lezen aan de staat van iemands gebit. Want kinderen van ouders met een laag inkomen gaan minder vaak naar de tandarts dan hun rijkere klasgenootjes. In Arnhem zijn deze verschillen nog extremer: waar gemiddeld een op de vijf kinderen hier niet naar de tandarts gaat, is dit in sommige wijken zelfs minder dan een op de drie kinderen. Vorige maand nam de Arnhemse gemeenteraad een voorstel van de SP en PvdA aan om de mondzorg voor kinderen anders te organiseren. Bijvoorbeeld door het tandartsbezoek collectief te regelen, in samenwerking met scholen. Want ieder kind verdient dezelfde kans op een gezonde lach.

> LILIAN MARIJNISSEN SPREEKT 'ROCKSTER-ECONOOM' PIKETTY

Met zijn boek *Kapitaal in de 21e eeuw* zette Thomas Piketty zes jaar geleden het thema ongelijkheid en de gevolgen hiervan wereldwijd op de kaart. Het maakte hem in één klap zo bekend als een rockster. Onlangs sprak SP-leider Lilian Marijnissen hem over zijn nieuwste boek, *Kapitaal en Ideologie*.

Ongelijkheid is in dit boek opnieuw een belangrijk thema. Piketty legt erin uit dat ongelijkheid in vermogen tot politieke ongelijkheid leidt. Dit tast uiteindelijk onze democratie aan. Hij stelt dat de huidige ongelijkheid een politieke keuze is – daar kunnen we dus verandering in brengen.

Tijd om ongelijkheid uit te bannen

De econoom benadrukt bovendien dat het

heilig verklaren van privébezit onze wereld al enkele eeuwen in z'n greep heeft. Met dat heilige privébezit bedoelt hij nadrukkelijk niet je auto, huis of teddybeer, maar een situatie waarin de rijkste 26 mensen evenveel vermogen hebben als drieënhalf miljard anderen.

Wat Piketty betreft kunnen er door middel van belastingen voorwaarden worden gesteld aan de rechtvaardigheid van bezit. En kan de macht van arbeid versus kapitaal versterkt worden door werknemers van grote bedrijven te laten meebesturen. De SP heeft daar verschillende ideeën voor klaarliggen. Zo hebben we het voorstel om miljonairs hun eerlijke deel te laten bepalen. Ook stellen we voor om

werknemers meer zeggenschap te geven. Het zijn voorstellen waar Piketty zich prima in kan vinden.

SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen: 'Ik hoop dat het nieuwe boek van Piketty zorgt voor nog meer bondgenoten in onze strijd tegen de groeiende ongelijkheid. Van links tot rechts wordt inmiddels erkend dat een groeiende groep niet meedeelt in de toenemende winsten en economische groei. Laten we nu dan ook samen in actie komen om ongelijkheid uit te bannen.'

Lees volgende maand in een speciale Piketty-editie van de *Spanning* het hele interview.

> VAN SENAAT NAAR BOMVOL STADION

SP-senator Tiny Kox mocht vorige maand namens linkse partijen het congres van de Turkse Democratische Volkspartij (HDP) toespreken. Dat deed hij in een afgeladen stadion in Ankara. Een groter contrast met de Eerste Kamer, waar Kox doorgaans zijn toespraken houdt, is wellicht ondenkbaar. Momenteel zitten er duizenden Turken om politieke redenen in de gevangenis, waaronder vele HDP-leden. Onder hen ook twee voormalige voorzitters van de partij, Selahattin Demirtas en Figen Yuksekdog. 'Zij horen niet in een Turkse gevangenis, ze hadden hier vandaag bij ons moeten zijn!', sprak Kox de juichende congresgangers toe. Kox riep de Turkse

president Recep Tayyip Erdoğan op om alle politiek gevangenen onmiddellijk vrij te laten en zich te houden aan de verplichtingen die Turkije heeft als lid van de Raad van Europa. Want lidmaatschap van Europa's oudste en grootste verdragsorganisatie is 'niet gratis', benadrukte de SP-senator: 'Meneer de president, luister naar je burgers, naar je politici, je vakbonden, je mensenrechtenorganisaties en naar de internationale gemeenschap. Los je problemen via democratische weg op, herstel de rechtsstaat en respecteer de mensenrechten van elke burger in dit land!'

> VAN A NAAR B?

'Van Arriva naar Beter' heet het zwartboek dat de SP in Sittard-Geleen onlangs heeft gepresenteerd. Aanhoudende klachten over het busvervoer in de regio waren voor de afdeling aanleiding om uitgebreid onderzoek te doen naar de omvang en oorzaak. Twee uur en drie kwartier doen over een afstand van 20 kilometer, overvolle bussen die reizigers moeten laten staan, technische storingen waardoor de bus niet verder kan; het is maar een kleine greep uit het zwartboek. Daarnaast klagen ook chauffeurs steen en been over onder meer planning, dienstroosters en pauzes. 'Met name in de dorpen holt het vervoer van Arriva snel achteruit', zegt Bob Ruers van de SP in Sittard-Geleen. 'Het gebrek aan vervoer komt bovenop de afkalving van de voorzieningen in veel dorpen. Mensen raken meer en meer geïsoleerd.' Als voornaamste oorzaak van de problemen wijst de SP enerzijds naar 'het streven

Foto: SP Sittard-Geleen CC

naar winst door Arriva' en de houding van de provincie Limburg 'als concessieverlener, handhaver en toezichthouder'. De aanbesteding van het streekvervoer heeft gezorgd voor een patstelling: de overheid wil zoveel mogelijk vervoer voor zo weinig mogelijk geld en de vervoerder wil zoveel

mogelijk geld voor zo weinig mogelijk vervoer. 'Reizigers en personeel komen steeds meer tussen hamer en aambeeld te zitten', zegt Bob Ruers. De SP wil de aandacht voor dit thema onder de mensen in heel Limburg vergroten en in Provinciale Staten aankaarten.

foto Maurits Gemmink

> FREELANCERS STRIJDEN DOOR

De strijd van persfotograaf Ruud Rogier voor fatsoenlijke fototarieven, waarover we al eerder berichtten in de Tribune, gaat door. Rogier nam het in de rechtszaal op tegen de machtige uitgeversgigant De Persgroep en werd in het gelijk gesteld. Het lef om deze strijd aan te gaan leverde hem de Gouden Roeispaan op: een SP-prijs voor mensen die tegen de stroom inroeien, uitgereikt door Marijnissen. Een unicum, noemde Rogier zijn overwinning op De Pers-groep. In februari bereikte de strijd van zelfstandigen in de journalistiek voor een eerlijke beloning een nieuw hoogtepunt. Freelancers van dagblad NRC hebben op 13 februari het werk neergelegd, om aandacht te vragen voor hun wankelende positie. 'Een beroepsgroep die niet-aflattend anderen de maat neemt zou niet bang moeten zijn voor zijn eigen managers', verklaarde NRC-freelancer Matthijs Valent tegenover website Villamedia. Ondertussen blijft ook de Nederlandse Vereniging van Journalisten aandacht vragen voor de positie van freelancers, met de campagne *Journalistiek heeft een prijs*.

KUNSTENAAR LUK BODE MAAKTE MARX 2020

T-SHIRT ALS 'INFILTRATIE'

Lenny Oosterwijk

Luuk Bode

Art director en galeriehouder Lenny Oosterwijk vroeg kunstenaar Luuk Bode om een moderne Marx te maken. Op een T-shirt. De draagbare kunst is te koop in de SP-webshop. Oosterwijk: 'Wie weet gaan de duimen omhoog op straat.'

BIJ HET ORGANISEREN van de nieuwjaarsborrel bedacht de SP in Rotterdam dat het tijd was voor iets bijzonders. Lenny Oosterwijk is art director, van onder andere het bekende treinblad RAILS, galeriehouder en fotograaf van de bekende campagneposter met Emile Roemer 'Klaar om te knokken'. Oosterwijk werd door zijn voormalige collega bij RAILS, SP-afdelingsvoorzitter Pieter Schol, gevraagd mee te denken. Zij benaderden kunstenaar Luuk Bode.

Oosterwijk: 'Het gaat over de basis van de SP, het socialisme, maar dan wel van

deze tijd. Pieter en ik moesten allebei meteen aan Luuk denken. Hij werkt op een iconografische manier.'

› **Wat is dat, iconografisch?**

Bode: 'Werken met herkenbare elementen en zoeken naar de essentie. Tijdens het werk wordt iedere lijn afgewogen, zodat je een beeld overhoudt dat, als je het eenmaal gezien hebt, blijft hangen.'

Oosterwijk: 'Door de zonnebril maak je het een beeld van nu. Dat wordt nog versterkt doordat Luuk een bijna kapitalistische beeldtaal gebruikt. Het doet bijvoorbeeld

ook denken aan het logo van Kentucky Fried Chicken. Daar zit ook een knipoog naar deze tijd. Het beeld is daardoor toegankelijk, met humor.'

› **Het is wel net even te laat – 2019 was het Marxjaar...**

Oosterwijk lacht: 'Ja helaas zullen we er dus geen miljonair van worden. Maar je ziet dat veel jongere mensen zich erdoor aangesproken voelen. Ook door Marx zelf, die zij niet meer associëren met regimes uit de twintigste eeuw die Marx misbruikten.'

‘Ik houd wel van zulke tegenstrijdigheden’

› Hebben jullie zelf iets met Marx?

Oosterwijk: ‘Mijn opa was een trotskistische vakbondsleider en mijn vader was gemeenteraadslid voor de PSP. Dat is opgegaan in GroenLinks en mijn vader is bij de SP terechtgekomen omdat hij bij GroenLinks het socialisme te veel miste. Dus Marx zit wel in mijn opvoeding.’

Bode: ‘Bij mij niet echt. Ik kom veel meer uit een VVD-nest. Ik wilde dit niet zozeer doen vanuit een socialistische achtergrond. Maar je ziet wel dat het kapitalistische systeem leidt tot een steeds oneerlijker verdeling van de welvaart. Dus is het goed om vanuit theorieën van mensen als Marx daarnaar te kijken.’

› Is jouw kunst altijd maatschappelijk geëngageerd?

Bode: ‘Ik vind mezelf wel maatschappelijk geëngageerd, maar dat was tot nog toe niet in mijn werk te zien. Ik vind het moeilijk me in een bepaalde politieke hoek te plaatsen. Ik vind ook dat de politiek te veel over haastige onderwerpen gaat en er te weinig visie is, dat er weinig wordt nagedacht over vergezichten.’

› Hoe draagt een T-shirt van Marx daaraan bij?

Bode: ‘Daar heb ik ook wel over nagedacht. In elk geval is het meer dan een portret – door de kapitalistische connotaties (bijbetekenissen, –red.) is het wel een beeld dat prikkelt. Het hele idee om er T-shirts van te drukken verwijst ook naar een commerciële manier van denken. Ik houd wel van zulke tegenstrijdigheden. En het is ook een soort infiltratie van binnenuit. Als je in zo een populaire T-shirtcultuur met Marx komt, heb je ook meer effect dan als je op de geijkte wijze met Marx komt.’

Oosterwijk: ‘Ik was vroeger Che Guevara-fan. Ik had ook van die shirts aan met zijn hoofd erop. Als je dan op straat liep, had je daardoor soms contact met iemand, of alleen al even de duimen omhoog. Dat geeft mensen het idee dat je een beetje van dezelfde club bent. Ik wilde dat ook met dit project. Dat ook jongeren een gevoel hebben dat ze bij dezelfde club zitten. Niet

direct de SP. Marx staat symbool voor een sociale samenleving waarin je dingen met elkaar deelt. Ik hoop dat het op die manier kan gaan werken. Dat Marx-T-shirt dragers op straat duimen omhoog krijgen.’

› Je bent oprichter van Gallery Untitled in Rotterdam, waar ook Luuks werk te zien is.

Oosterwijk: ‘De galerij bestaat sinds 2011. Gemene deler is dat de kunst toegankelijk is. Ik was art director bij tijdschrift RAILS en dat was bedoeld voor de hogeropgeleide in de trein, maar iedereen moest het leuk vinden. Daar houd ik van. Dat laat ik hier ook zien. Hier hangen en staan dingen die de kassière en de professor allebei leuk vinden.’

› Kun je zomaar langskomen in een art gallery?

Oosterwijk: ‘Jazeker. We zijn drie dagen in de week open. En we organiseren events met muzikanten en schrijvers en zo die komen optreden. Ik vind het belangrijk dat de buurt hier ook binnenkomt.’

› Een paar duizend euro voor iets moois aan de muur is voor de door jou net genoemde kassière toch niet zo voor de hand liggend.

Oosterwijk: ‘Klopt. Je kunt ook alleen komen kijken. Maar we hebben ook kunst van 25 euro. De Marx-T-shirts zijn hier ook te koop voor 35 euro. En je kunt bijvoorbeeld iets renteloos in drie jaar betalen. Kunst heeft een prijs, maar ik wil het wel zo toegankelijk mogelijk maken.’

› En die ingelijste afdrukken? Zijn die ook goedkoop?

Oosterwijk: ‘Nee, die zijn niet goedkoop. Wij laten het drukken in museumkwaliteit, diepe kleuren die ten minste honderd jaar meegaan. De T-shirts zijn trouwens ook van hoge kwaliteit.’

Bode: ‘Ze zijn gezeefdrukt door iemand waar ik graag mee werk – die kwaliteit hoog heeft staan. De afdruk is heel scherp. En het shirt is – uiteraard - gemaakt onder eerlijke omstandigheden.’ •

tekst Diederik Olders
foto's Wiebe Kiestra

De kunst van Luuk Bode is behalve in de galerie en op tentoonstellingen ook op zijn website te bekijken.

In Eindhoven heeft hij een muurschildering gemaakt op de Kadebrug; daar kun je zo langs wandelen.

luukbode.com

De Galerij van Lenny Oosterwijk online: untitled2011.com

Het T-shirt is te koop in de SP-webshop: sp.nl/kleding

WERELDWIJDE TOENAME VOLKSPROTESTEN

DE STRAAT OP

Spandoeken, barricades, traangas, wereldwijd gaan mensen de straat op. Er zijn overeenkomsten: mensen voelen zich achtergesteld of kunnen het hoofd niet meer boven water houden. Toch kun je ze niet op één hoop gooien, elk protest heeft zijn eigen geschiedenis en achtergrond.

NIEMAND KIJKT in deze tijden van social media nog op van een Catalaanse vlag bij een protest in Hongkong of Soedanese vlaggen in Irak. Feministes in Chili bedachten een performance om geweld tegen vrouwen aan de kaak te stellen ('Un violador en tu camino' – 'Een verkrachter op je pad') en binnen no time doken op internet filmpjes op van protesterende vrouwen in andere Latijns-Amerikaanse én Europese landen met dezelfde rap.

Hun strijd, onze strijd, internationale solidariteit? Er zijn zeker dwarsverbanden en overeenkomsten hier en daar. Maar er zijn ook verschillen en die kunnen zelfs enorm zijn. Sommige volksprotesten zijn zelfs toneelstukjes, georkestreerd door rijke belangen, met als doel de democratie uit te schakelen.

Vele onderzoekers, commentatoren en redacties hebben zich de afgelopen maanden al gebogen over de vraag waarom mensen wereldwijd zo massaal de straat opgaan. Wij delen een aantal interessante inzichten en belichten kort enkele van de opvallende protesthaarden die de internationale media haalden. Een onvolledig overzicht, dat in al zijn beknoptheid wat inzicht verschaft in de uiteenlopende motieven van de grote groepen mensen die met gevaar voor eigen leven de confrontatie aangaan met de autoriteiten.

Succesvol protest

Erica Chenoweth, Harvard-professor politieke wetenschappen, heeft onderzoek gedaan naar burgerlijke ongehoorzaamheid in de twintigste eeuw. Zij concludeert dat vreedzaam protest meer effect heeft dan gewelddadig protest, maar ook dat

voor echt grote veranderingen gemiddeld slechts 3,5 procent van de bevolking zich bij de protesten hoeft aan te sluiten. Haar onderzoek stelde ook vast dat in twintig jaar tijd het slagingspercentage van protestbewegingen van 70 procent naar 30 procent daalde – mogelijk omdat sociale media het relatief gemakkelijk maken om een protest te beginnen.

Verschillende onderzoekers zien een stijging van het aantal protesten in de afgelopen decennia. In de analyses wordt vaak de rol van jongeren en sociale media genoemd. Hardy Merriman, van het Internationaal Centrum van Gewelddoos Conflict in Washington, signaleert ook de toenemende ongelijkheid als onderliggende kracht. Daardoorheen lopen gevoelens van achterstelling ten opzichte van andere gebieden binnen een land – denk aan het platteland ten opzichte van de Randstad in Nederland of aan de Rifjinen in Marokko (zie o.a. tribune februari). De druppel die de emmer uiteindelijk doet overlopen kan iets ogen-

schijnlijk kleins zijn; zoals in Chili waar een verhoging van de prijzen van het openbaar vervoer uiteindelijk heeft geleid tot aanhoudende protesten tegen het neoliberale karakter van de grondwet. Duidelijk is dat in de meeste gevallen gewelddadig ingrijpen door de overheid het protest alleen maar sterker maakt, mits het protest zelf gewelddoos blijft.

Ook belangrijk voor een succesvolle beweging volgens de onderzoekers: de eenheid bewaren en strategisch handelen. De wereld is er niet eenvoudiger op geworden. Maar er is energie voor verandering.

tekst Daniël de Jongh en Diederik Olders
foto's Wikipedia

Een interessante TED-talk van prof. Erica Chenoweth over haar onderzoek:
www.youtube.com/watch?v=YJSehRIU34w
(alleen Engelstalig)

Met dank aan: Nicole van Baal (Chileens-Nederlandse activist en journalist), Remco Bouma (werkzaam voor de VN in Colombia) Hans van Heijningen (voormalig partij- en internationaal secretaris van de SP), Els Hortensius (voormalig noodhulpmedewerker en relatiebeheerder ontwikkelingssamenwerking in Haïti), Gerard Jonkman (Directeur The Rights Forum en voormalig regionaal manager Rode Kruis in Libanon), Tiny Kox (SP-senator en voorzitter linkse fractie in de Raad van Europa), Henk Overbeek (Emeritus hoogleraar internationale betrekkingen en voormalig SP-senator).

LIBANON

CORRUPT SYSTEEM

Aan het einde van de oorlog in Libanon in 1990 verdeelden de strijdende milities de macht. Het systeem was ondemocratisch en corrupt, maar mensen waren blij dat de oorlog stopte. Totdat de jongeren die de oorlog niet hadden meegemaakt tot de stemmers gingen behoren. Zij accepteerden niet dat er betaald werd voor stemmen en dat goede banen alleen naar mensen gingen die loyaal zijn aan militieleiders. Het land stond stil; geld ging naar de militieleiders en niet naar

investeringen in het land. Toen er meer dan twee miljoen Syrische vluchtelingen kwamen, werden de verschillen nog groter. De vluchtelingen konden, ondersteund door voedselpakketten, werken voor lagere uurlonen dan Libanezen. De bedrijfseigenaren maakten meer winst, maar veel Libanezen hadden geen werk. De woede hierover en over het corrupte systeem ontplofte in oktober 2019 toen de regering een belasting op Whatsapp wilde invoeren en die op

tabak en benzine wilde verhogen. Massale protesten zorgden voor een regeringwissel – succes dus. De nieuwe regeringsfunctionarissen zijn minder verbonden met de traditionele corrupte partijen, maar toch kijken de Libanezen even de kat uit de boom. De protesten zijn minder massaal, maar niet verdwenen. De enorme economische problemen zijn ook niet zomaar opgelost.

COLOMBIA

VERBINDING TUSSEN SECTOREN

De protesten in Colombia beginnen vanuit de studenten en de vakbonden, en krijgen de omvang van een nationaal protest nadat allerlei sociale sectoren zich aansluiten voor een staking op 21 november. Daaraan doen tweehonderdduizend mensen mee, vooral in de grote steden, en een groot deel van het openbare leven gaat plat. Het unieke is de verbinding tussen allerlei sociale sectoren,

die meestal los van elkaar protesteren. Die verbinding maakt de eisen divers, maar de centrale peilers van onvrede zijn de extreme ongelijkheid, de corruptie en een regering die niet voor het volk werkt. De vredesakkoorden met de FARC werken op een aantal manieren door. Er is onvrede over de gebrekkige uitvoering ervan en de honderden moorden op sociale leiders

in de postconflictgebieden, terwijl de overheid heeft beloofd die te stoppen. Anderzijds kan een protest op deze schaal eindelijk plaatsvinden zonder dat het in de publieke opinie wordt geframed als geïnfilteerd door de FARC, wat vaak mensen van deelname weerhield.

CHILI

WAARDIGHEID

De grote protesten die de Nederlandse media haalden braken uit na de zoveelste verhoging van ov-tarieven, maar de onvrede gaat dieper. Er is grote economische ongelijkheid. In Chili geldt nog altijd de grondwet van dictator Pinochet, waarin bedrijven aan het langste eind trekken. Zelfs het water is geprivatiseerd. De waterslurpende agro-industrie zet hekken om rivieren en kleine boeren kunnen er niet meer bij. Basisproducten als melk en drinkwater zijn voor veel mensen onbetaalbaar.

Een centrale eis is waardigheid: waardige inkomens en zorg, gelijkwaardige vertegenwoordiging van minderheden en vrouwen. Maar de roep wordt met geweld beantwoord. Honderden demonstranten hebben ernstig, blijvend oogletsel opgelopen door gericht afgeschoten rubberen politiekogels (of zelfs met lood) en traangascilinders.

HONGKONG

DEKOLONISATIE OF BESCHERMING VAN DEMOCRATIE?

Een wetsvoorstel waardoor bewoners van Hongkong konden worden uitgeleverd aan China was de druppel. Hongkong is in 1997 door Groot-Brittannië overgedragen aan China. Het verhaal van de protesten in de westerse media gaat in termen van het beschermen van de democratische structuren tegenover het ondemocratische China. In China ziet men Hongkong als een verhaal van dekolonisatie. De massale demonstraties in Hongkong spreken tot de verbeelding: inventiviteit tegenover harde repressie. In september deed het bestuur van Hongkong concessies – te weinig en veel te laat. Verkiezingen werden vervolgens een enorm succes voor democratische partijen. De corona-epidemie maakte de protesten tijdelijk wat minder massaal, maar gaven de demonstranten ook een nieuw onderwerp om het falen van het Chinese bestuur aan te tonen. Toch ziet het er op termijn niet goed uit voor de democratische eisen: Hongkongs bijzondere positie als financieel centrum wordt langzaam overgenomen door andere Chinese steden; daarmee verdwijnt een argument voor speciale behandeling. China heeft al eerder getoond hard ingrijpen niet te schuwen.

GEEN REVOLUTIONAIRE STEMMING

In Rusland wordt meer gedemonstreerd dan we hier in de gaten hebben. Veel protesten hebben een heel concrete, lokale insteek. Tegen ontbossing, luchtvervuiling en het storten van afval bijvoorbeeld. Of tegen corruptie en zakkenvullerij. Iemand als Aleksej Navalny loopt daarbij vaak voorop. Omvangrijke landelijke protesten waren er twee jaar terug tegen de verhoging van de pensioenleeftijd. Het waren met name de Communistische Partij en andere linkse organisaties die daarbij vooropliepen. De plannen werden daarop enigszins aangepast maar toch doorgezet. Ze waren wel slecht voor de populariteit van president Poetin. Hoewel de meeste Russen per saldo zeggen zijn beleid te steunen, vindt 40 procent van de bevolking dat het de verkeerde kant op gaat met Rusland. Dat verwijten ze hun lokale en regionale bestuurders, alsook het parlement, de regering en uiteindelijk ook de president. Afgelopen zomer was er veel

RUSLAND

internationale aandacht voor de demonstraties rondom de regionale en lokale verkiezingen. De uitslag was onverwacht slecht voor regeringspartij Verenigd Rusland, met name ook in hoofdstad Moskou. Mede daarom verving Poetin onlangs premier Medvedev door de onbekende econoom Mistunin. Je moet echter niet denken dat er een revolutionaire stemming in Rusland heerst. Er blijven nog altijd veel meer men-

sen thuis dan er demonstreren. Hoewel de populariteit van Poetin duidelijk daalt, scoort hij ook nu nog hogere cijfers dan de meeste regeringsleiders in Europa. Maar naarmate de sociale omstandigheden niet verbeteren, groeit de roep om verandering ook in Rusland. En jonge demonstranten laten zich vaak niet meer weerhouden door hard politieoptreden en hoge gevangenisstraffen, ze komen er juist tegen in het geweer.

BOLIVIA

RECHTSE COUP

De geschiedenis van Bolivia hangt aan elkaar van een groot aantal door de VS gesteunde staatsgrepen. Evo Morales schreef geschiedenis door de verkiezingen van 2006 te winnen en de eerste inheemse president te worden. Totdat hij verkiezingsfraude pleegde om aan de macht te blijven en een groot volksprotest hem tot aftreden dwong. Althans zo werd het gepresenteerd. In werkelijkheid riep de rechtse senator Jeanine Añez zich tot president uit, nadat de pro-Morales-parlementariërs onderdoken omdat racistische, extreemrechtse betogers met geweld hun huizen binnendrongen. De terreur kostte 35 mensen het leven. De 'fraude' werd later door gerenommeerde politicologen ontkracht, maar intussen was het leger achter de coupplengers gaan staan. Morales, die het land moest ontvluchten, wordt nu beschuldigd van terrorisme, om maar te voorkomen dat hij en zijn partij MAS een rol van betekenis bij de volgende verkiezingen spelen. Hij, of andere progressieve, vaak inheemse politici die zich opmaakten voor een verkiezingsstrijd. Het ziet ernaar uit dat de coupplengers snel de kostbare lithium-voorraden (belangrijk voor batterijen-productie) willen verpatsen en modernisering in Bolivia terugdraaien.

NICARAGUA

SANDINISTISCHE REVOLUTIE GEKEERD

Agusto Cesar Sandino is een nationale held in Nicaragua sinds hij in de jaren dertig de eerste succesvolle guerrilla-oorlog tegen de VS aanvoerde. In zijn voetsporen vochten jonge revolutionairen tegen het regime van dictator Somoza en wonnen in 1979. Terwijl de VS honderden miljoenen dollars stak in pogingen tot omverwerping van de sandinistische regering, vond in Nicaragua een omvangrijke landhervorming plaats, leerden volwassen mensen lezen en schrijven en werd gratis onderwijs en gezondheidszorg ingevoerd. In 1990 koos het volk echter voor rechts, onder andere om een einde te maken aan het bloedige conflict met de VS. Na 16 jaar neoliberal beleid heroverde de sandinistische voorman Daniel Ortega het presidentschap, met de intentie de macht niet meer uit handen te geven. Een familiedictatuur à la Samoza. Toen er in 2018 bezuinigd moest worden, braken er protesten los – die keihard werden neergeslagen. De staatsrepressie verscheurt families en speelt oude sandinistische strijdmakers uit elkaar. Er komen waarschijnlijk verkiezingen in 2021, maar niemand durft erop te vertrouwen. Moedige protestleiders blijven ondanks martelingen de regering bekritisieren.

HAÏTI

DE HEL

Haïti is een van de armste landen ter wereld en lag het afgelopen jaar meermaals plat door stakingen en wegblokkades. Jarenlang kreeg Haïti goedkope olie, plus geld voor ontwikkelingsprojecten, uit Venezuela. Door de huidige Venezolaanse crisis stopten die olieleveringen, daardoor werd benzine duurder. Vervolgens bleek het ontwikkelingsgeld te zijn verdwenen in de zakken van Haïtiaanse ondernemers en politici. Dat ontketende al vanaf 2018 veel protesten.

Ook mensenrechtenschandalen brengen mensen op de been, zoals een bendeoorlog met veel burgerslachtoffers in een arme wijk, waar vermoedelijk ook overheidsfunctionarissen bij betrokken waren. Een grote zorg is dat de wegblokkades en de stijgende brandstofprijzen het transport van voedsel naar de markt bemoeilijken. Voedselgebrek is sowieso al een nijpend probleem: het landbouwbeleid is al jaren gericht op export. Dat levert gewone mensen niets op en

gaat bovendien ten koste van de binnenlandse voedselvoorziening. De protesten leidden een jaar geleden tot het vertrek van de premier, maar de president bleef en benoemde pas deze maand een nieuw kabinet. Met een vertegenwoordiger van een bekende boerenbeweging als minister van Milieu, die bij zijn aantreden verklaarde: 'Het land glijdt af naar de hel, en dan moet je iets doen. Ik maak mij geen illusies, maar ik doe mijn best.'

LINKSVOOR **STRIJDBARE DOORZETTER**

Lotte van der Horst (24) woont al haar hele leven in Utrecht, maar raakt er nooit uitgekeken. 'Ik vind het heerlijk om door de stad te struinen. Altijd ontdek ik weer nieuwe steegjes en mooie plekjes, of ik ontmoet bijzondere mensen.' Ze staat bekend als een strijdbare doorzetter en organiseert vanuit het ROOD-bestuur scholingsbijeenkomsten en politieke cafés: 'Ik streef ernaar dat iedereen vrijuit durft te discussiëren en ideeën uit te wisselen.'

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› **Hoelang ben je al lid van ROOD en de SP?**
'Zo'n vijfenhalf jaar. Ik was in die tijd actief voor de jeugdlooncampaagne van Young & United en FNV Jong en ik had ook al aan verschillende SP-acties meegedaan.'

› **Wat was jouw SP-moment?**
'De campagne voor het Nationaal ZorgFonds. Ik ben daar veel voor langs de deuren gegaan en heb zoveel enthousiaste mensen gesproken. Bij de bijeenkomsten zag je ook hoeveel mensen binnen en buiten de SP ervoor op de been kwamen. Heel inspirerend.'

› **Heb je hobby's?**
'Zwemmen, liefst in de zee, en ik ga graag naar de film. Vaak naar maatschappijkritische films, maar horrorfilms vind ik ook supervet. Oh ja, en we hebben met ROOD-jongeren en andere linkse mensen een soort wandelclubje opgericht: de Stroom.'

› **Hoe dat zo?**
'Veel jongeren lijden onder stress en vervreemding en ontvluchten dat door

hun vrije tijd te vullen met series, drinken en drugs. Wij willen dat doorbreken door de natuur in te gaan. Niet alleen klagen, maar ook een alternatief bieden. Net zoals we dat bij andere problemen doen, bijvoorbeeld als we in actie komen tegen schimmelwoningen. De laatste keer zijn we met de trein naar de Loonse Duinen gegaan, voor een stevige wandeling van zo'n 15 kilometer. Maar we gaan bijvoorbeeld ook kickboksen. Bewegen is gezond en als je samen iets onderneemt, krijg je ook andere gesprekken.'

› **Waar praten jullie dan over?**
'Over politieke onderwerpen, maar ook over wat we onderweg tegenkomen. In de Loonse Duinen bijvoorbeeld over de natuur en hoe die verandert. Dan gaat het ook al snel over het klimaat. Een belangrijk thema, waar de SP volgens mij het enige echte antwoord op heeft: systeemverandering en vervuulende bedrijven keihard aanpakken.' •

CEM KIJKT

WIE Cem Laçin, SP-Tweede Kamerlid, woordvoerder Infrastructuur en Verkeer en Milieu

WAT **Dark Waters**, nog op een paar plaatsen in Nederland in de bioscoop te zien. Streaming-diensten bieden de film ook al aan, tot nu toe alleen zonder ondertiteling.

‘EERST BEWIJZEN DAT EEN STOF VEILIG IS’

› Wat heb je gezien?

‘Ik heb een film gezien waarin het bedrijf DuPont, dat we in Nederland kennen als DuPont Chemours, in de VS decennialang grote hoeveelheden gevaarlijke chemische stoffen heeft geloosd. En waarin een advocaat het gevecht hiertegen aangaat. Ik heb die film samen gekeken met SP’ers in Dordrecht – waar Chemours zit.’

› Hoe zat het ook alweer met die stoffen?

‘Het gaat om chemische stoffen die vrijkomen bij de productie van onder andere teflon, van anti-aanbakpannen. Het bewezen kankerverwekkende PFOA is inmiddels vervangen door GenX – een verzamelnaam voor een groep stoffen. Maar ook GenX veroorzaakt in tests met dieren tumoren, problemen met de longen en tijdens de zwangerschap. Er zijn inmiddels gevallen bekend in Nederland waarbij zwangerschappen verkeerd zijn afgelopen. Dat is heel erg zorgwekkend. In de film gaat het over de stof PFOA.’

› De film is dus gebaseerd op de realiteit.

‘Jazeker. In 2016 heeft DuPont met 3500 werknemers en omwonenden een schikking getroffen voor 670 miljoen dollar. Een schijntje voor zo’n enorm bedrijf, dat echt willens en wetens zeer gevaarlijke stoffen dumpte, met afschuwelijke gevolgen. De film laat de aanloop naar die schikking en de strijd tegen een enorme multinational zien.’

› Hebben we reden om aan te nemen dat ook in Nederland PFOA is gedumpt?

‘Dat weten we. Want daar had Chemours destijds gewoon een vergunning voor. Net zoals ze nu een vergunning hebben voor GenX. Een probleem daarbij is dat het

jaren en jaren duurt voordat een stof op de Europese lijst van Zeer Zorgwekkende Stoffen komt. In de tussentijd maakt het bedrijf enorme winsten en worden het milieu en de omwonenden geschaad.’

› Je eerste bijdrage in de Tweede Kamer ging over GenX.

‘Inderdaad. Ik ben blij dat sindsdien GenX op de lijst van Zeer Zorgwekkende Stoffen is gekomen en dat je veel partijen nu eindelijk hoort zeggen: hier moeten we vanaf. Wat ook goed is: toen we nog in het bestuur van de provincie Zuid-Holland zaten, zorgde onze SP-gedeputeerde Rik Jansen ervoor dat de vergunning flink aangescherpt werd. De lozing van GenX werd beperkt van 6000 kilo per jaar tot 20 kilo. Wij hebben vaak gepleit voor een verbod, maar zover is het nog niet.’

› Hoe moet het nou? Geen anti-aanbakpannen kopen?

‘Het zit in heel veel producten, van regenjassen tot pizzadozen. We moeten toe naar een systeem waarin een bedrijf vanuit het voorzorgsbeginsel eerst moet bewijzen

dat een stof veilig is. Nu wordt een stof vrij gemakkelijk toegestaan en moet bewezen worden dat het schadelijk is, dat duurt jaren en jaren. Tot die tijd mogen bedrijven produceren en lozen. Wij moeten ook niet wachten tot het in Europa verandert; daar wordt het beleid in grote mate bepaald door lobbyisten van de grote chemieconcerns. We moeten gewoon in Nederland beginnen en giftige stoffen hier verbieden.’

› Is juridische strijd hier ook een optie?

‘Een vijftiental oud-werknemers van Chemours is samen met de FNV begonnen met een aanklacht tegen het bedrijf. Dat steun ik volledig en ik hoop op een uitkomst waar omwonenden en werknemers veel aan hebben. Wij blijven ons op alle fronten inzetten om giftige stoffen uit ons milieu en ons lichaam te houden. Mens en milieu moeten boven winsten van vervuilende bedrijven staan. Een film als Dark Waters draagt bij aan het bewustzijn van hoe ernstig de situatie is. Kijken!’ •

tekst Diederik Olders

DIRK DE VROOME

Meestal lees ik de Tribune met veel plezier, maar het recente januarinum- mer bezorgde mij toch enige schrik en ver- ontwaardiging. Het betrof het artikel over de Rooie reus-prijs. Geschreven wordt onder andere: "De Rooie reus, vernoemd naar de legendarische actievoerder Dirk de Vroome." Maar Dirk de Vroome had zich vrijwillig aangesloten bij de Waffen- SS. Hij heeft voor Hitler gediend aan het oostfront. De wandaden van de SS en Hitlers Wehrmacht zijn berucht gewor- den door de vele, massale wandaden. Zo'n iemand voor te stellen als een voorbeeld is misplaatst en ergerlijk.

Joep Slijper, Purmerend

Dirk de Vroome heeft zichzelf, na een dramatisch leven, in de jaren zeventig en tachtig ontwikkeld tot een aansprekende sociale activist, die jarenlang veel mensen belangeloos heeft geholpen. Daarom vernoemde de SP in 1995 haar prijs naar

zijn geuzennaam: De Rooie Reus. Dat hij in 1943 vijf weken in een opleidingskamp van de Waffen SS doorbracht, was bekend. Het grootste deel van die vijf weken bracht hij door in een militair hospitaal. Het hoe en waarom wordt beschreven in Jo Schoor- mans' biografie (1995) 'De Rooie Reus' (p. 31-36). Daarin valt ook te lezen dat in 1947 De Vroome aan de Haarlemse Politiek Recherche vertelde dat hij gelukkig bijtijds had ingezien dat hij verkeerd handelde en dat hij blij was dat hij zo spoedig werd afgekeurd. Ook later heeft hij diverse malen publiekelijk spijt betuigd over zijn misstap in 1943. De biografie is alleen nog tweedehands verkrijgbaar. Een korte samenvatting is te lezen op de website van Jo Schoormans: <https://www.sp.nl/Z53>

Redactie Tribune

AMERICA FIRST

Amerika Eerst is de bekendste strijdkreet van de Amerikaanse president Trump. In 2018, dus toen Trump al president was, bracht rapporteur van de Verenigde Naties Philip Alston een rapport uit over de situatie in de Verenigde Staten. Hier een citaat uit dat rapport: "Veertig miljoen Amerikanen leven in armoede. 5,3 miljoen Amerikanen zelfs in omstandigheden die vergelijkbaar zijn met extreme armoede in de Derde Wereld. Van alle Oeso-landen is in de VS de jeugdarmoede het grootst. Nergens in de ontwikkelde wereld leven burgers kortere levens met meer ziekte. Nergens in de wereld zit zo'n groot deel van de bevolking in de gevangenis. Ook politiek falen de VS, met het laagste percentage geregistreerde kiezers." Dat is het beeld van America First. Ondertussen wordt er vanuit de ondernemershoek het ene na het andere loflied gezongen over hoe goed het wel gaat in de VS...

Maurice Ferares, Amsterdam

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)* : _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen at aan ROOD.

Tribune maart 2020

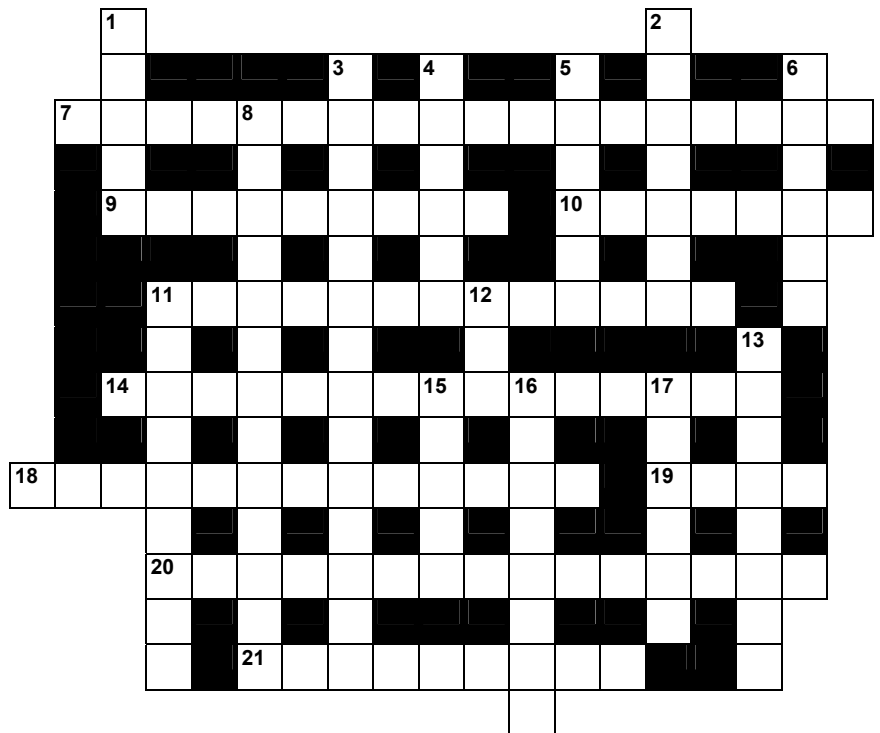
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 7 Plezierreisjes? Levensgevaarlijk! (12,6)
- 9 Is maar voor een stukje erbij (maar houdt er wel iets aan over). (9)
- 10 Stuk hout is de weg van verleden naar toekomst. (7)
- 11 Spasme bij het bekendmaken van de loterijwinnaars. (13)
- 14 Rembrandt geeft ook les in huizen opfleuren. (15)
- 18 IJstijdvariant (of toch twintigste-eeuwse versie?) van het petroleumschip. (13)
- 19 Als ze in de war is, komt Dien waarschijnlijk uit Wales. (4)
- 20 Docent met deeltijdbaan in het leger. (15)
- 21 Watervogel is aan oxydatie onderhevig. (9)

Verticaal

- 1 De Duivel is aangebrand. (5)
- 2 Hiervoor is een doekje vereist (maar dat geeft dan weinig troost). (7)
- 3 Even niet actief? Daar moet je wel iets voor terugdoen. (14 en 5,9)
- 4 Man heeft een rem in zich. (6)
- 5 Plan voor het ordenen van lepels en vorken. (6)
- 6 Het deeg is verbeurd verklaard. (6)
- 8 Artiest aan de rol op het voetbalveld. (13)
- 11 Ontwerper van Monopoly of Catan ook nuttig op de groene mat. (9)
- 12 Pas op, of hij ontsnapt van uw toetsenbord! (3, afk.)
- 13 (resultaat van een) Baan in de textielindustrie? (8)

- 15 Zo'n peillood is ook nuttig in het ziekenhuis. (5)
- 16 Een knik? De graad is je vriend bij het meten. (8 en 4;4)
- 17 In het leger is de ene de andere waard. (6)

Henry en Lucas, © FLW 2020

IMAGINAIRE WOORDENLIJST

Opricht: de bedoeling is een zo spitsvondig, interessant of verrassend mogelijke betekenis te vinden voor de 20 – goeddeels onbestaande - woorden onder 'Opgaven'. De meest originele inzendingen worden door de redactie als prijswinnaar bestempeld. Voorbeeld: Buitenees – Verdwaalde Hagenaar.

Opgaven

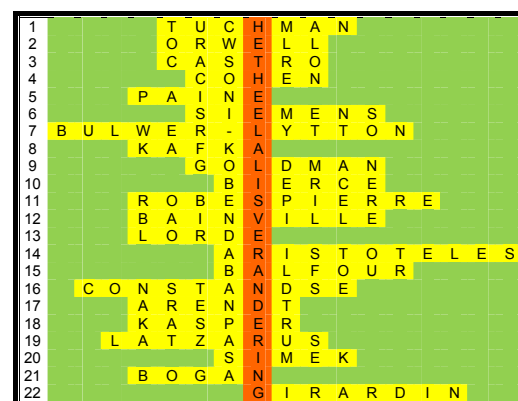
1) Recreatieveling	6) Microcontactje	11) Opkrommel	16) Willekeurloos
2) Publieke Zentijd	7) Eliterair	12) Auwdeem	17) (Het) Hippieslim
3) Automatiekisme	8) Interactivo's	13) Influenceraddictie	18) Halalheelal
4) Appsolutie	9) Deeltijdromance	14) Provoïsties	19) Takkeboomtak
5) Kringloopgesprek	10) Invinding	15) Zuurgestolen	20) 0-tonijnen

OPLOSSING FEBRUARI 2020

CRYPTOGRAM

Horizontaal 5) Dollarkoorts	Verticaal 1) Politie te water
9) Sinti 10) Knettergek	2) Kringloopwinkel
11) Inspraak 12) Anders	3) Rolski 4) Brandstichting
13) Ombuigen 15) Vetste	6) Levensschets 7) Stierkever
16) Cup 17) Traumahelicopter	8) Zaklantaarn 14) Bijwoord
18) Nagels 19) Koren.	15) Veter.

CITATENRAADSEL

De winnaar van de februaripuzzel 2020 is Gé van Rijnstra uit Alphen aan den Rijn.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 1 april naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

